

† ІЛАРІОН

Хрест і Воскресіння

ГОЛГОФСЬКА ПОЕМА

1943

Х О Л М

Свята Данилова Гора

М

Б

† *ИЛАРИОН*

ХРЕСТ І ВОСКРЕСІННЯ

ГОЛГОФСЬКА ПОЕМА

1 9 4 3

Х О Л М

Свята Данилова Гора

Українська Друкарня. Холм, Свята Данилова Гора.

Український Народе, подолею мучениї, —
Прийми цю Голгофську Поему!
Все життя віддаю я, щоб лик твоїї засмучений
Став ясніший за світло едему...

Голгофська Поема — найбільш Тобі знана
За все Твоє довге життя...
Увесь час в Твоїх грудях смертельна рана,
Хрест тяжкий — Твоє скорбне буття...

За Народ свій невідменно гарячі Молитви
Я Всевишньому Богу складаю,
Щоб на нас припинїлись смертельні гонїтви,
Щоб ясного діждатися раю.

Я вірю в Наро́ду мого́ Воскресіння,
Вірю в долю ясну́ю його́.
Вірю глибоко: прийде небаром спасіння
Розп'ятого люду мого́!...

І воскресне Наро́д мій, міцний та великий,
І вільним увійде в наро́дів сем'ю́!
Вірю глибоко: вислухають святі лі́ки
Гарячу Молитву мою́!...

† *І л а р і о н.*

I.
ПРОЛОГ.
У небі спередвіку.

1.

Бог Отець:

„Посилаю Тебе, о Мій Сину улюблений,
Спасти всіх людей з перворідних гріхів.
Приверни для них рай їх, Адамом¹ загублений,
Попровадь їх до вічних спасінних шляхів!

Своім втіленням людським обож їх природу,
Весь народ Мій Моїми Синами вчини.

Царство вічне верни всьому тлінному роду, —
Хай безсмертними стануть гріховні сини!

Щоб виконать волю предвічну Нашу,
Щоб святілася повно вона,

Ти вип'єш за людство смертельну Чашу
Голгофських страждань аж до дна ..

І замучений будеш невинною Жертвою, —
Та воскреснеш Ти третього дня.

І воздвігнеш із аду людину Ти мертвую, —
Вдихнеш в душу живого огня!”

¹ А д а м — по-гебрейському adam: людина, чоловік.

2.

Бог Син:

„Нехай ста́неться ви́шняя Отчая воля, —
Я слухняний повіки Твій Син!...
Спередвіку встановлена ця Моя доля,
Спасінний цет вільний Мії чин”...

3.

Бог Дух Святий:

„Нехай Отчая воля святі́ться:
Я постійно зоста́нусь і в Сині.
І трі́чна вся Одини́ця
Буде разом у Нім і в Люді́ві.
Не оставлю са́мітного Сина, —
Я при Ньому́ й у Ньому́ все́ буду.
Односу́щная Тройця́ єдина
Разом вчі́нить Відку́плення́ люду!”

4.

Хори Ангелів:

„Свят, свят, свят наш Господь,
Творець неба й землі,
Свят, свят, свят Савао́ф,
Що всім сві́тить у млі!
Отча воля єдина
Для Йо́го всіх дітей.
Бог віддав Свого Сина
За спасіння людей.

Свят Господь, що обожив
На землі чоловіка,
Що надію примножив
Для людей спреждевіка.

Свят Господь, що відкрив
Для людей двері раю,
Всім упалим явив
Милосердя без краю.

Свят Господь, що прорік
Найсвятіше з чудес:
Досягнє чоловік
Воскресінням небес!...

Свят, свят, свят наш Господь,
Творець неба й землі,
Свят, свят, свят Савабф,
Що всім світить у млі!..."

II.

Скорбна Мати й Людський Син.

1.

Радуйся, Благодатная!

Благовіщення. Єв. Луки 1. 26-38

На крилах літає Пречиста Марія,
На ході снить рожевії сні.
Доганяє стрілою в думках мрію мрія,
І всі — найсолодші вони...

Благовісно Їй Божий Висләнець
Возвістив вишню волю небес:
Від Неї зачнеться Обранець,
Як найвищеє чудо з чудес:

Святий Дух на Пречистую зліне,
І без мужа породить Вона...
„Престол батька Давида, Мій Сїне,
Тобі доля судила ясна!“...

„І повік царюватиме Він в домі Якова,
Його Царству не буде кінця!“...
І все в Невісній думка однакова, —
З мрії рожевих сплітає вінця...

„Я слухняна Господня Служниця,
Нехай станеться все це Мені!“...
І палають огнем Її радісні лица,
Б'ють надією очі ясні...

Раю: Пресвятая Марія.

2.

На людях благовоління.

Ісусове народження. Єв. Луки 2. 1—20.

Пастухи оточили Святу Родину
В Вифлеємській печері тісній,
Й поспішаючи, знову та знову без впину
Предивне розказують Йй.

У яслах лежала заснула Дитина,
Біля ясел соплі баранці.
Вкривала Пречиста хітбнчиком Сина, —
Цвіла в Ней весна на лиці.

А. Figel: Свята Родина.

Пастухи повідали, що Ангол із неба
Возвістив їм предівну новину...
Великих подій сподіватися треба,
Величне чекає Дитину...

Споглянув Господь на народні страждання,
І шле світові долю Сіон...
Навіяли радість пастуші віщання,
Не берé очей стóмлених сон...

І згадала тепер неневісна Мати,
Що їй благовістив Гавриїл...
І для Сина в будучині став вирішати
Давидів прабатьківський стіл...

Giovanni: Свята Ніч.

3.

На Виводинах.

Стрітєння. Єр. Луки 2. 22—35.

Повна радості пєслась Святая Родина,
Поспїшаючи в місто гірськюю тропюю.
Йосип ніс на руках своїх дївного Сина,
У Марії для жертви пташкі під пахюю.

З неба заздрило радості сонечко красне,
Дитинка рожево вемїхалась крізь сон.
І мріяла Мати про бѹдуче щасне,
Мерехтіли в уяві Давид, Соломон...

Анголі над Дитиною тихо співали,
Вітерєць грав косюю Марії...
І духу цілющого Йїт додавали
Рожеві ці матерні мрії...

І принєсли в Святиню жертвєнного Сина,
Щоб все виконати по Закбну.
І щастям горїла Святая Родина
Одєржати ласку Сїону.

Але ра́птом у Храмі Годину стрічає
Увесь сивий Пророк Симеон.
Йому світлом небесним обличчя палає,
Його очі горять, як Сіон.

І схопив він на руки тремтючі Дитину,
І став вдячного гімна співати.
Усі слухали радісно щасну новину,
Цвіла щастям Пречистая Мати.

Та почувся вкінці ніби голос ридання,
Симеон прорікав у журбі:
„Призначений Він на падіння й вставання,
І меч душу прошіє Тобі”...

І дзвенів старий голос пророчий грізбобою,
Марія стояла півмертва...
І покрилось обличчя пречисте журбобою,
І з рук впала принесена жертва...

4.

Лютує цар Ірод.

Єв. Матвія 2. 1—12, 16—18.

Лютує цар Ірод, і мстить ся наро́ду,
Кого тільки дістане рука.
Насміялися з нього волхві ці зо Сходу,
Незабу́тня образа така...

Привелá їх озна́ка до міста святого, —
Явилась на сході зоря́.
Озна́ка смертельна для Ірода злого, —
Віщує новóго царя.

Не верну́лись до нього премудрі́ї ма́ги, —
Додому вті́клі тайкома́...
І Ірод лютує з такої знева́ги,
Споко́ю цареві нема...

Волхві́ обіцяли зві́стять про Дитину,
Що Месією́ стане наро́ду...
Руйнує це Іродову́ всю родину, —
Вбиває́ царя з його́ роду.

Лютує і метиться цар Ірод жорстокий,
Не знаходить споккою відé...
Зневага на чолі кладé слід глибокий,
Палає обличчя блідé.

І наказа дає цар жорстокий поспішно:
В Назареті побити дітей...
І ридає Рахили за дітьми невітно,
Чути стогін із сáтень грудéй...

5.

На чужині в Єгипті.

Єв. Матвія 2. 13—15.

Опівночі Йосип збудив Божу - Мати
Й повів Її хапливо про віщій свій сон:
Треба зараз Дитині життя рятувати,
Бо згубить Ісуса царський легіон...

І схопила Марія спросоння Дитину,
Й притулила Її до скорботних грудéй...
Й подалася Святая Родина в чужину,
До далеких країв та незна́них людей...

І довго ховала Пречистая Сина
По пустинях гарячих та не́трах безводних.
І багато зазнала Святая Родина
Ночéй безпритульних і днів півголодних...

І рвалося серце за долю Дитя́ти,
Тремтіла Марія, як пташка, в журбі...
І тоді зрозуміла Пречистая Мати
Те віще: „Меч душу прошиє Тобі”...

6.

Женеться цар Ірод.

Легенда.

Женеться цар Ірод, Марія втікає,
Рятує Предвічного Сина.
Ужé кілька днів відпочінку не має
В гонітві Святая Родина...

Женеться цар Ірод забіти Дитину,
Що стала б в Юдеї царем.
Розбиша́кам жоввірам немає вже вшину
Під лютим царствéнним псарéм...

Женеться цар Ірод, ось-ось вже спіймає
Свою перелякану Жертву...
Перед ними ріка, мов те море безкрає,—
Цар схопить Її хоча б мертву...

Розігналась Марія, і з Сином у воду, —
„Прийми, о Мій Господи, душу!“...
Та Господь помагає гонімому роду, —
Ріка оберну́лася в с́ушу...

* * *

Женеться цар Ірод, ось-ось вже спіймає
Свою перелякану Жертву...
Перед ними гора, порятунку немає,—
Цар схопить Її хоча б мертву...

„Заховай мене, гóро!“ кричить Мати Божя:
„Рятуї Мені Пёрвенця Сина!“...
А ззáдї женеться царствéнна сторóжа,
Остання па́дходить година...

І гора розступілась, й сховала Марію,
І всю божественну Родину...
І Пречиста до скóрбних грудей Свою мрію,
Свою радість ту́їла єдину...

Святая Родина блукає в пустині,
Скрізь голий пісок перед оком...
І лячно, і сумно всім Їм в самотїні,
І смерть щохвилини під боком...

І надбігли леві до Святої Родини,
І дико, і грізно ревлі...
І не бачив вже Йóсип Марії й Дитини, —
Усі напівмертві були...

Аж витягнув ручку Ісусик хутéнко,
І лéвам зробив осторóгу...
Присмирніли леві, й Їм служили любéнко,
І вказували путь - дорогу...

* * *

Зголодніла Святая Родина в пустині, —
Від вчóра нічóго не їла...
Дістати б пожіви бодай хоч Дитині,
Для цьóго худенького тіла ..

Аж ось перед Ними фігóвниця плідна,
Струнка й тополéво висока...
Та плодів не дістане Родина ця бідна,
Хоч прина́да й солодка для ока...

І вітягла ручку Святая Дитина,
Й фігóвниці зна́ка дала:
Нагнулося дерево, — й їла Родина,
А Мати, як рожа, цвіла...

* * *

І тихо Родина в пустині блукає,
А Ангол показує путь.
Осліплює море піскове безкрає,
Вітри їх гарячі сичуть...

А тільки оаза де зазеленіє,
Там спійнюється вся Родина.
І в очах Пречистої радість лєвіє, —
Втішається з Пєрвенця Сина.

Пречиста тримає за ручєнки гожі
Своєго Предвічного Сина.
І де ступить Синочок, там віростуть рожі,
Заквітне червопа калина...

І втішається радістю Скорбяная Мати,
Троєвдно цвітуть її очі...
Йі зачинає в пустині поволі смеркати, —
Надходять дивовища нєчі...

До Єгипту.

Спочинок у пустині.

7.
С о н. Легенда.

Колише Пречиста маленького Сина
Та вснути Ісусик не може.
Уже спати Дитині остання година, —
Набавилося Дитя Боже.

Колише Марія, її над Сном співає
Солодкі насонні пісні.
Та пропений сон за горами гуляє, —
Ісусові очі ясні.

І з неба злітають Ангѳлики хором.
І бавлять Дитину до сну.
Ісусик всміхається, її радісним зороу
Прощає Мамусю ясну.

І тихо Дитина Свята заспає
Вартують Ангѳлики сон.
Усяке творіння Дитя оминає. —
Пильнує Його весь Сіон...

Сіовауі: Марія з Дитятком.

8.

Виноград.

Легенда.

Старий Йосип вернувся з роботи додому
З гостінцем садівним Дитині, —
Виноград, як оріхи, Ісусу Малому
Й усім своїй вбогій Родині!

До гостінця Ісусе простягнув Свої руки
Й узяв Собі грóно доспіле.
І їла Дитина, а Мати з розпúки
Хилїла обличчя омліле:

Бо сїк з винограду, мов кров та червона,
Скривáвив Святую Дитину...
Потьóки криваві покрили хітóна
Й спливали з обличчя без впину...

Ісусове личко покрилося крв'ю,
Скривáвилися й білі руки...
А Мати Пречиста то сяла любов'ю,
То мліла з душевної муки...

9.

Заступниця наша в негодах.

Легенда.

Пречистая Мати сиділа над морем,
Обнявши руками Дитину.
Маріїне серце вкривалося горем
І рвалося з болю без вшину.

Громіами кричало розбурхане море,
Здіймалися хвилі, як гóри.
І ревло грюкотіння грізне та сувóре,
Ї лякало стемнілі простóри.

Рибацькі човні на шалéному морі
Боролися з хвилями сміло...
Та рвалося серце Пречистої в горі,
Обличчя з печалі горіло...

Хвили́на — і стали б човні потопати
В глибоких розбурханих водах...
Та моли́ться ревно Пречистая Мати,
Заступниця наша в негодах!

І ручку піднесла Святая Дитина,
І море поблагословила:
Вспокóїлось море, — і тиха година
Над водами вітягла крїла...

10.

І меч душу проше тобі.

Легенда.

Пречиста Синочка Свого колихала
На постільці білій в хатині.
А думка мерезьку рожеву снувала
Про долю коханій Дитині.

І тихо співала Пречистая Мати,
Втопівши в Дитині замріяні очі...
Та раптом ось стали із мли впливати
Семінові ті віщування проробчі:

„Призначений Він на падіння й вставання,
Й меч душу проше Самій же Тобі“...
І тіснуться в серце Марії ридання,
Й вривається пісня в тужливій журбі...

І схилилася в тузі над Сином Марія,
Як підрізаний коłos на полі...
І погасла рожевая матерія мрія
В прочуванні будучої долі...

11.

І сниться Ісусу.

Легенда.

Набавивсь Ісусик, і сонну голівку
Схилив на подушечку білу.
Порозмѣтував забавки всі на долівку,
А з ними й троянду розцвілу.

І міцно заснула Свята Дитина,
Анголі стерегли Йому сон.
І гралось з Дитям у цю сонну годину
Усміхнене сонце з вікон.

І сниться Дитині, що забавки стали
Речами терпіння будучого...
І виї спросоння від сліз трепотали,
А серце — від сѹму палючого...

І сниться Дитині грядучая доля,
Всі речі майбутньої мѹки,
Яку вѹткала заздрієна людська сваволя
Та горді розбѹчені рѹки.

І підводитись вгору став хрест над Дитиною,
А на ньому терновий вінець...
Сумна доля на світі вродитись людиною,
Та ще знати тяжкий Свій кінець!...

І сниться Ісусу, як доленьку млѹснѹ
Готують Йому сліпі люди...
І Свята Дитина жахається зѹ сну,
Тяжко дивнуть пригнічені груди...

12.
Голубочки.
Легенда.

Пречистая Діва у гаю за водою
З Синочком Ісусом ходила.
Голубі́їх прова́дять святко́во юрбо́ю,
На́ сонці блищать їхні кри́ла.
Водонóса тримає Марія в ліві́ці,
Десни́цею Сина прова́дить.
А сонце сміється Пречисті́й Діви́ці
Й до гаю зеленого на́дить.
І сіла Марія в гаю біля дуба,
Голубо́чків годує Дитина.
Розтру́шувать зéрно для пта́хів — це люба
Забáва Господнього Сина.
Усе зéрно роздав, нема́ чим годува́ти,
Голубо́чки ж так просять ще їсти!..
І скорбо́тою вкрилася Божая Мати,
Потéмніли очі в Неві́сти...
А голубки сідають Ісусу на рúці
І зб́рають Йому в ясні очі...
Безра́дна Марія суму́є в розпúці, —
Пустити голо́дних не хоче...
І Ісусик набрав повні жме́ні пісочку,
І пта́хам синпу́в в дві рúці:
Оберну́вся на зéрно пісок у га́йочку, —
Бенкету́ють усі голубці!..

13.

Глиняні горобці.

Легенда.

Гуляє малюта, і ліпить із глини,
Як забавки, різні птахи.
Їхні лица горять, червоніші калини,
Одежа обернена в лахи.

З неба пригорщами сіє сонце проміння,
Голівки дітей допікає.
Навколо заснуло гаряче каміння,
Над дітками — небо безкрає.

Між малютою Первенець Діви Марії,
Дванадцять пташок Він зліпив.
Співає та ліпить, віддавши мрію,
У працю всю душу втопив...

Аж несуться жиди з переляком великим:
„Хіба ви забули суботу!“
І криком суворим і вереском диким
Налякану вкрили малюту.

А Ісусик дихнув на наліплені птахи, —
Й шпурнули живі горобці...
І на душі жидівські линулися страхи, —
Попадали пиць мудреці...

14.

Соняшне проміння.

Легенда.

Назаретська дітвори гуляє по мурі,
Між ними Маріїн Ісус.
Мур високий, — бояться батькі їх похмурі,
Не сталося б з дітьми спокус!

А сонце пірвалося, й злото-проміння
Дощем висипалося рясним.
І воно відбивалося від муру каміння,
Мов кілном жовтоясним.

І скочив Ісусик на світле проміння —
Й додóлу по ньóму спустився!..
А діти та люди зайшли в остовпіння,
І як це Ісусик не вбився?..

І кинувся з муру сусідський хлопчина
Й собі на проміння гаряче, —
І оплакував батько невчасну смерть сина
За це безрозум'я дитяче...

А Ісусик наблизивсь до мёртвого друга,
Рукою торкнувсь його чо́ла, —
І звівся хлопчина, а ціла окрúга
Збігáлась на чудо здовкóла...

И. За́ткa: Свята Родина (Йосип і Марія, Єлисавета, двоє діток: Христос і Іван Хреститель).

15.

Дитина Учитель.

Легенда.

З надхненням небесним під дубом широким
Ісусик Маріїн навчає.
І слухають діти з завзяттям глибоким,
Затихло довкілля безкрає.

Щоденно пасуть свої вівці ці діти
Біля Назарету на полі.
Кругом них трава та нахучії квіти,
Як друзі дитячої волі.

Набігавшись діти, спішать до науки, —
Ісус їх навчає Закону.
Оперши голівки на спалені руки,
Всі мріють про чуда Сіону.

Ісусик навчає про Вишнього Бога,
Про пріхід Месії Святого.
І близькою здається до неба дорога,
Спасіння ось прійде затого!

І ясно ставється в дитячій голівці,
Так малять навчання пророчі!
Всі слухають мрійно, й покійнені вівці
Зазирають Ісусові в очі...

16.

Нехай візьме свого хреста...

Легенда.

Сміялося сонечко любо та ясно, —
В Назареті вінчалась весна.
Свята Родина в садочку завчасно, —
Від рання працює вона.

Йосип тепе сусіді нового ослона,
Марія куделю лаштує.
А Первенець милий дівочого лона
Собі забавки пильно майструє.

І мріє рожево Пречиста про Сина,
Йосип радісно пісню виводить.
Аж дивиться Мати — їх мрія єдина,
Йеуєнк поважно підходить.

Дитина, як забавку, хрест змайструвала, —
Її несе похвалитись Марії...
І скрикнула Мати, з оmlіння упала,
Закрілнсь пречистії вії...

17.

Скорбна Мати.

Легенда.

Ішла полем Пречистая Мати,
Ї за руку Синючка велá.
І стала волóшки збирати,
Ї вiночка Дитинi сплелá.
    І надiла Їому на голiвку,
    Ї втiшалася щастям Жона...
    А сонце смiялося ясно,
    І Мати цвилá, як весна...
А Синючок хрестом простяг рúки, —
І потёмнiло поле навкóло...
І волóшки зробилися тёрпчм, —
І до крóви вилились Їому в чо́ло...
    І жахнулася Скорбная Мати,
    Ї рвонулося серце з розпúки...
    І кинулася з поля втiкати,
    Вхопивши Синючка на руки...

18.

Я Пастир добрий.

Легенда.

Сміялося сонце, й веселе проміння
Додолу фонтаном лило.
Усе спрідле живе й мовчазнєє каміння
Його ненасітно пило.

Сміялося сонце, і радість небесу
На землю трусіло, мов з міху.
В Назареті збудило сердечную вєсну,
Скрізь повно пісєнь, повно сміху.

Йосип вєсело теше новόго ослόна,
Його пісня несеться в довкілля.
Марія кудєлю прядє на хітона,
На серці у неї весілля.

А Ісусик маленький з ягнїтами грає,
Годує та пїть водою.
То Пастух за ягнїтами з криком ганяє,
То вівці за Ним чередою.

І тишиться Мати, і в Пастиря Сина
Втопляє Свої ясні очі.
І від щастя цвітуть, немов в лузі калина,
Нїжні Її лиця дівочі!...

19.

Цар Юдейський.

Легенда.

Спилося сонце, й гарячим промінням
Увесь Назарет обспіває.
Гурт веселих дітей аж ляцять під камінням,
Їх вігадкам краю немає.

Обирають царя пастушки галасливі,
Щоб правив Юдеєю він.
Обрали Ісусенка, й крики щасливі
Несуться, як радісний дзвін.

На камінь поклали дитячі хітоти
Й на них посадили Обранця.
І радісні крики, мов срібні дзвони,
Літають на честь їх Коханця.

Із квіток запахних виплітають корону
Й кладуть на голівку Обранцю.
І складають пошану Юдейському трону,
Нема краю їх співу та танцю.

Й поставала дівора круг Нього півкблом,
Як ті царедворці бучні.
А Ісусик на троні з піднесеним чо́лом,
Горять Йому очі ясні...

І покірно схилялися всі перед троном,
Мов на річці гнучкій очерет...
А довкілля наповнене сміхом та дзвоном,
В проміннях горить Назарет...

20.

А Ісус зростав мудрістю.

Єв. Луки 2. 41 — 52.

То не пташка побивається
Над зруйнованим гніздом,
Не тополя то хитається
В полі чистім над ставком, —

То Марія всіх питається,
Всіх випитує кругом,
Порятунку в усіх просить,
Молить, плаче та голосить...

Десь поділась Її Дитина, —
Третій день уже немає...
Мати плаче без упину,
Руки болізно ламає...

* * *

І прибігла Марія до Храму,
Її на порозі спинилась без слів:
Її Первенець любий, коханий
Серед славних стоїть вчителів...

І пита́лась Дитина про Боже,
Вчителі вясняли уміло.
І лічко Ісуса погóже
Умóm і знанням променіло.

І гірко озв'ялася Мати до Сина:
„Третій день у печалі й журбі
Батько й Мати шукають Дитину,
Та про це нема й гадки Тобі“...

А Синок відказав Йї у мрії:
„Мені бути при справах Отця“...
І почулося горе Марії,
І туга Йї била з лиця...

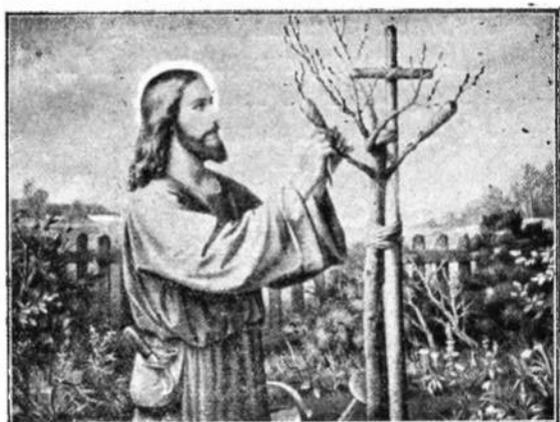

Giovanni: 12-літній Ісус у Храмі.

Садівник.

.Легенда.

Уставши до світу, працює ззарання
 Ісус у Своїм садочку.
 Він слухає й чує наїтихші зідхання
 В покритім росію листочку.

І вишливло сонце, млинове мов коло,
 Й заграло на ранішніх росах,
 Ісусу цілунок метнуло на чоло
 Й заплуталося в довгих косах.

Святий Садівник оглядає рослини
 Любовно, як мати дітеї.
 Від вітру прив'язує їх до тичіви,
 Мов тулить Собі до грудей.

І шле Він барвісті святі піснопіння
 До неба Отцеві Своїм у,
 А Батько із неба гаряче проміння
 Розтрюшує Сину Святому.

Аж риннули двері, й Пречистая Мати,
 Від раннього сонця ясніша,
 В садочок ще сонна явилася з хати, —
 Та й стала від хмари темніша:

Ісус, щоб тримались міцніше рослини,
 Тичіви поставив з хрестами...
 Поглинула Діва, — й тієї ж хвилини
 Йї серце прошійлось мечами...

III
На службі Народів.

1.

I диявол Його випробовуває.

Єв. Матвія 4. 1—11, Марка 1. 12—13, Луки 4. 1—13.

Сорок день і ночей пробував Ісус в пості,
На Йорданській пустині молився...
Раз-у-раз обіймали Його темні млості,
І духом докраю стомився...

Молився горліво Ісус між камінням,
До неба здіймав тремткі руки...
Палала душа наболіла терпінням,
Горіла від болю й розпучки...

Щоб виконать повно предвічну волю
Небесного Бога Отця,
Він зазнає небаром всю людську недолу
Й страждання тяжкі до кінця...

Він буде служити Сво́йому наро́ду,
Навчати святого життя,
І за працю спасенну Йому в нагороду
Ці люди дадуть — розп'яття...

А диявол лукавий водно спокушає
Зболілого духом Ісуса,
І спрагнену душу припадами крає
Палюча всевладна спокуса...

І молиться палко Ісус спозарання,
Кладеться на камінь хрестом...
Душа Його повна гірко́го страждання,
Тремтить Йому тіло листом...

Посходилась тихо пустінна звірина,
Й любовно Христа оточила.
Дивилася в очі Йому, мов людина,
І сумно молитвою віла...

І молиться палко до потоу кривавого
Ісус на Йорданській пустині.
І люття горять злісні очі лукавого
На гострій гірській верховіві.

Молитись Ісусу вже духу немає,
Терпіти вже більше не сила...
І тихо хор Ангольський з неба злітає
Й над Скóрбним витягує крила.

І ніжно співають небесні хори, —
Гарячі святі піснопіння
Луною несуться в пустінні простори,
В палюче Йорданське каміння:

„О Ісусе солодкий, Ісусе наш милий, —
Немає кінця Твоїй муді!
Хай засяє проміннями лик Твій безсилий,
Хай міццю наситяться руці!“...

І воспріанув з омління Ісус Сво́йм духом,
Огнем бризькають очі рішучі.
Всі терпіння здаються Йому легким пухом,
Неболючими рани прийдучі!...

Нема чести Пророку в отчизні своїй.

Єв. Матвія 13. 53—58, Луки 4. 16—30.

„Ісус знову до рідного міста вертається!“...
 Як зворушений вулик, кипить Назарет.
 Гуде напханий в школі народ, аж гойдається,
 Як від вітру Йорданський тонкий очерет.

Вже котілася чутка стоуста широка,
 Греміла вже слава в поблизьких містах.
 Убоге ім'я з Назарету Пророка
 Від світанку до ночі в усіх на устах.

І ллються сміливі віщання пророчі,
 Надхненно навчає у школі Ісус.
 Народ у Пророка уп'яв з дива очі,
 А уші тріщать від нечutih спокус:

„На Мені Дух Господній, і Добру Новину
 Господь віслав убогим звіщати мене!“...
 Як же можна повірить теслярському Сину?!
 Божа кара Його за хулу не мине...

І крикнув у гніві народ: „Чини чуда,
 Хто повірить Тобі лиш на голі слова?“
 І несеться грозю цей крик звідусюда,
 І люття заходить усім голова...

А Ісус, повний сѹму, до них провіщає,
 Його слово несеться від грому мерщій:
 „Таж приємним Пророк для своїх не буває, —
 Нема чести Пророку в отчизні своїй!“...

І кинувсь шалений народ до Пророка:
 „Смерть насильна Тобі за зневагу таку!“
 І розкрила вже пащеку прірва глибока,
 Щоб могилою стати Цьому Смільчаку...

Та розлягся в товпі переляканий голос:
 „Рятуйся, коханий Мій Сину!“...
 Захиталась юрба, як у полі той колос,
 І спинила свій чин на хвилину...

Аж бачать — несеться Пречиста Вдовиця
 Рятувати від смерти Свого Юнака.
 І кинулась в натовп, немов та левіця,
 І спинила злочинців відвага така...

А Ісус в кінці скелі до неба зняв руки, —
 І став невидимий шаленій юрбі...
 Сталось чудо, — й жахнувся народ із розпуки,
 Й лякливо розходивсь, прибитий, в журбі...

3.

Хто Мати Моя?

Єв. Матвія 12. 46—50.

Ішла довго Марія, її безсило пристала, —
Не післи вже стомлені ноги...
Усіх з тихим смутком про Сина питала,
Та ніхто не вєпокоїв Небоги...

І добілась свого аж на третю дніну, —
Біля моря навчав Він людей...
Так хотілось обняти кохану Дитину,
Пригорнуть до зболілих грудей...

І повіли Ієсусу: „Он Мати чекає,
Може б слово промовив Їй Ти”...
А Ієус: „Таж Син Людський родіни не має,
Усі ви — Моя Мати й брати!”...

Почула Марія цю відповідь Сина,
І серце прошілось мечем...
Погасла навіки надія єдина,
І очі зайшліся плачєм...

4.

Служити Народу — служити то Богу!

Єв. Матвія 11. 30, 4. 23—25, 9. 35—36, 25. 44—45

„Прийдіте До Мене, всі працюю зморені,
І Я вас заспокою любовно!”
І працює Ісус, як на ниві неораній,
І праці тяжкої все повно.

Навчає Він темних науки нової,
Навчає черствих про любов.
Закликає безбожних до правди святої,
Голосить про це знов і знов.

Виповняє Син Божий предвічну доріжку, —
Її служить вірно Своїому Отцю.
Що „Служити Народу — служити то Богу”
Дає прикладом заповідь цю.

І Він служить Своїому народу без ввіну,
За нього кладє душу й тіло.
І приносять із вірою Людському Сину,
Усе, що кому наболіло.

Пливе плавом зболілий народ до Пророка,
Його слава гримить за горами.
Усіх тягне цікавість і віра глибока, —
Явився Месія між нами!

Чи то вбогій нуждър, чи то лука вельможній,
Сюдї лине всяк чоловік.

І душевну розраду одержує кожний,
Зпаходить на бóлизні лік.

І сліпі прозріввають, і ходять кульгаві,
Померлі встають із гробів.

І краю немає Ісусовї славі
І серед вельможних, і серед рабів.

Але книжвики заздрі й старшіна лукава
Горіли до Нього злобою.

Голосна та широка Ісусова слава
Тягла лицемірів до бою.

І шукали лукаві потрібного часу
Для своїого підступного діла.

Вони ставили засідки Людському Сину,
~~Але~~ боки пора не наспіла.

А Пречистая Мати душею страждала,
І рвалося серце від суму...

Побиваєть за Сином, очей не змикала, —
Пла чашу ворожого глуму...

Prof. Zickendraht: Скорбна Мати.

„Царство Небесне належиться дітям!“

Єв. Матвія 19. 14.

Навчав Ісус, за науку ж заплата —
 Злоба та байдужість людей...
 Як додому загляне, то й рідная хата
 Не втішить скорботних грудей...
 Фарисеї закляті й лукава старшина
 Постійно шпегують Христа...
 І спокою немає для Людського Сина, —
 Повсюду ворожість та мета...
 А серце зболіло так просить спокою,
 Сердечної ласки так хоче...
 Горять стомлені очі печаллю тяжкою,
 Сумом вкриті обличчя Пророче...
 І Син Людський іде відпочити між діти,
 Розвіять журбу поміж ними...
 Так пестять Ісуса небесні ці квіти
 Очима своїми ясними!...
 І горнутьсся діти до Людського Сина,
 І просять Сіонських казок.
 Їхні личка горять, як у лузі калина,
 І сріблом бренить голосок.

І тихо, і любо Він оповідає
Про славні мінувшини Божі.
А спокій небесний до серця злітає,
В душі розцвітаються рожі...

Gräfe: Не бороніть дітям приходити до Мене.

Я Господня Служниця!

IV.

З р а д а.

1.

Син Людський повинен страждати.

Єв. Матвія 16. 21—23, 17. 22—23, 20. 17—19.

Учні тиху велі з Ним розмову,
Про будуче навчав їх Ісус.
Віщував загадкове щось знову, —
Говорив про конéчність спокус...

І прорік, що Він мусить страждати,
Мусить віпити Чашу огня...
Що за світ увесь буде розп'ятий,
І воскресне Він третього дня...

І ввірв́алася тиха розмова,
Кожен пóвен гнітючих був дум...
Всі сиділи без рúху, без слова,
Оповів усіх бóлізний сум...

А Ісус Своїм внікливим зóром
Їхню дупу сверлів аж до дна.
Їого очі світились докóром,
Їого постать тремтіла сумна...

2.

Хай помре Людський Син!

Єв. Івана 11. 45—53, 18. 14.

Грóмом весіннім пронéслося краєм:
„Чудо пайв́ище з чудес!
Більше віко́ли вже мій не вмираєм:
Ла́зар із мертвих госкрес!“...

І наробд оживав, й приста́вав до Ісуса,
Їого імéння в усіх на уста́х.
Фарисеям ізнов пайго́стріша спокуса,
Огорта́є смерте́льні й їх жах...

Зібралася Рада таємна на збори,
Гуде вулицю Синєдріон.¹
Та про щоб їх зажерті нічні крики й спори,
Про те знає один лиш Сіон.

„Коли все так і далі без зміни пробуде, —
До Ісуса пристапуть усі...
І згине Обіцяний Край наш і люде,
І римляци нам стануть насі“...²

Аж Кайяфа величний приходить до слова, —
Він Первосвященик тепер:
„Про оце тільки Божа всевишня розмова, —
Щоб один Чоловік за народ наш помер!“...
І пристала до нього вся Рада лукава,
Так урядив яєній Синєдріон:
„Небезпечна для краю Ісусова слава, —
Хай помере за народ Людський Син!“...

3.

„На похорон тіло Мое намастила“.

Єр. Мат ія 26. 6—13, Марка 14. 3—9, Луки 7. 36—50, Івана 12. 7—11.

І сповнилась давнішня мрія, —
Ісус їсть вечерю при столі...
І палає, як рожа, Марія,
І світиться радієть на чолі.

І взяла літру мира пахучого
З палідорожчого пярду вона,
І на своїого Месію будучого
Линнула любовно жона.

І сповнилась пахоців хата,
Тройидно зацвів увесь дім.
Залунала вечеря багата,
Стало радієно гостям усім.

І Марія навкóлішки впала,
І позі Йому намастїла...
І голóсеям буйнім втирала,
Кого в серці своїому посила...

¹ Синєдріон чи Синєдрии — юдейський парламент в Єрусалимі.

² Насі — гебрєйське слово насі: верхоний вождь.

А Месія озвався блюоче,
Сумом вкрилось обличчя з снє:
„Це на похорон Мії так пахуче
Намастила, Маріє, Менє!“..

І рвонулося серце Марії
В передбаченні тёмному мук...
Задрижали від сліз чорні вії,
І випало миро із рук...

4.

О с а н н а !

Єв. Матвія 21. 1—17, Марка 11. 1—11, Луки 19. 29—40, Івана 12. 12—19.

І радіє народ, і біжить за Пророком,
Що життя верпув Лазарю Віп.
Сотні тисяч прочап, де лиш кинути оком,
„Осання!“ кричать павздогін!

І велічно в'їжджає до славного міста
Ісус, як те сонце, яспій.
І світиться весь Віп, як Божа пєвіста,
На буйний привіт голосній.

Усе місто святе, немов вулик сполоненій,
Кипить від напруги її гудє.
І кожен прочапні хітєн свій непоненій
Під ноги Пророку кладє.

Фарисєї її старшіна заціпили зуби
Від задрости, люті її злюбї...
І рішили Ісусу знайти путь до згуби,
Препенішити кінець боротьбї...

5.

„Не робіте із Дому Отця Мого дому торгового!“

Єв. Матвія 21. 12—14, Івана 2. 16.

Лютують вельможні Каїяфа та Анна,
Уже міри нема їх злюбї.
Нагнало страху їм величне „Осання“,
Не зпаходять спєкєю собі...

А сьогодні з парбодом ввірвався до Храму
Назаретський відважний Пророк,
І очистив Святиню від зёмного краму,
Щоб спиніти мамонний порок.

А крамниці її уся галасліва торгівля —
Це Кайяфи та Анни майно.
І велика жертівна Єгови годівля
В руках первосвящених давно.

А тепер цей масток Ісус їм руйнує,
Свою руку кладе їм на Храм.
І без того вже менше прочанин купує,
Де ж подіти накуплений крам?

Її сповиваються люттю озлоблені чола
Думки чорні пустились в танець...
І всё одна гадка сміється спроквола:
Приспінити Ісусу кінець!

Giovanni: Христос у полі.

6.

Прощання.

Єв. Івана 13. 1 — 17. 26.

Нема сили покинути учнів коханих, —
Любовно їх пестить Ісус...
Так хотілось потішити ще раз обраних
І остерегти від спокує!...
І в кімнаті півтёмній бреньять остророги,
Навчання про правду й любов.
І учням Учитель в покорі вмив ноги,
Бо й душу віддати їм готов...
І надхненно Ісус Своїх учнів навчає,
Любовно горять Його очі...
Перемігши Апостоли горе безкрає,
Вкушають віщання Пророчі...
І точиться тихо Вечеря Остання,
Рікою наука тече.
Всі чують душею, що це вже прощання,
І серце болить і пече...
А в вікно придивляється нічка весіння,
І слухає тихої мови...
І тепло несуться за учнів моління,
Слова Його повні любови...
І тихую пісню вони заспівали,
І плакало серце від сьму...
Пора наставала — святі ідеали
Піддати спокусі та глуму...

7.

Зрада.

Єв. Матвія 26. 17—25, Івана 13. 18—30.

Повивалася сумом Вечэря Остапня,
Говорив загадково Ісусе...
Вітали незримо болюче прощання
І прївид грядучих спокус...

І раптом Ісус блискавицею кинув:
„Один із вас зрадить мене”...
І Ангол спокію з Вечэрі відлінув,
Залигло прочування сумне...

І стали Ісуса питатися тихо:
„О Господи, — може це я?”...
І в кімваті завїсло гвігючевє лихо, —
Розпалась єдина сем'я...

І спинився Ісус засумованим зором
На лиці неспокійному Юди...
І всі очі вп'ялися на нього з докором,
Чи не він оце зрадником буде?...

І вся гóрниця спóвнилась тóги гнітючої, —
Чи ж то мусить Учитель страждати?...
І не витримав Юда підозри палючої, —
Онесла́влений зник із кімнати...

Гіованні: Свята Вечера.

Моління за Чашу.

8.

„Радуйся, Вчителю!“

Єв. Матвія 26. 36—56.

Підкрадалась юрба із кілками й камінням,
І пхала попереду Юду.
Учні покотом спали, прибиті терпінням,
І тіша чаїлась повсюду...

У розп'юці до неба Ісус зводив руки,
За Ним тіль гойдалась хрестом...
Уся постать Його, повна скорбної муки,
В молитві тремтіла листом...

І крадеться Юда з грізною юрбою,
То повзе, то біжить він хильцем...
А Ісус уп'яв очі до неба з мольбою,
З затуманеним скорбним лицем...

Піт кривавий струмками спливав Йому з чола,
Він томився смертельно і млів...
І в стражданні душа омлівала й холіла,
І Він падав в молитві без слів...

Юда крався лякливо все тихше, все ближче,
Учні спали, поморені спом...
І хильвся в молитві Ісус усе нижче,
І падав в розп'юці хрестом...

„Учителю, радуйся! й Юда зрадливо
Цілує Йому пітне чоло..
І кинулись учні з просоння лякливо,
А юрба заревіла навколо.

І звівся Ісус, і спокійно до Юди:
„Видаєш поцілунком Мене?“...
І рівно вже дишуть намучені груди,
І спокійне обличчя яснє..

Прийдіте до Мене всі!

9.

„Нехай станеться воля Твоя!“

Єв. Матвія 26. 36—42.

Піт кривавий котівся струмками із чола,
 Ісус збодився, падав і млів...
 Гефсиманія вся причаїлась довкола,
 І молилась з Ісусом без слів...

Спала нічка весіння, і місяць з-за хмар
 Жахавсь на криваву молитву...
 У Ісусі думок наболілих отари...
 Точили смертельную битву...

„Коли можна, — мине хай ця Чаша мепе!“
 Шепочуть засмаглені уста...
 Палає огнем все обличчя сумпе,
 В душі думка клекоче стоўста...!

Серафими злетіли п'ятокими крилами,
Навітали Йому прохолоду.
І молився горліво Ісус з Ангелами
За спокій душевний та згоду...

І ясною ставала предвічна доля,
Розходився сум із повік...
„Не Моя, а Твоя пехай станеться воля!“
Спокійно Ісус вже прорік...

Гетсиманська молитва.

10.

„Кого ви шукаєте?“

Єв. Івана 18, 1—9.

Молитва гаряча бальзамом цілющим
Ісусу на душу лягла,
Переповнила всього спокоем живущим,
І печаль Йому перемогла.

„Не Моя, а Твоя нехай діється воля,
Я слухняний Твій Син до кінця!“
Та Ісусові заздрість і людська сваволя
Із терніни сплітають вінця...

Підкрадається Юдина згряя ворожа,
Та сумління ще руки їй в'яже.
І почувалась Ісусова мова погожа:
„Кого ви шукаєте?“ каже...

Товпа боязпо: „Ісуса Назаряніна“...
Ісус голосно їм: „То ж це Я!“...
І ця лагідна відповідь Людського Сина
Укусила товпу, як змія...

Усіх вдарила відповідь проста, смілива,
З переляку попадали ниць...
І не можуть очнүтися з дивного дива,
Не зводять оглушених лиць...

„Когó ж ви шукаєте?“ звоп Він питає:
„Як Ісуса, то Я — Назарей“...
Та промовити й слова відваги немає
В цих запроданих зраді людеї...

Та з омліпня хвилевого зводитьсЯ Юда,
І зпáка схопїти дає.
І озбрóнений нáтовп умить звідусюда
На Ісуса з грїзьбóю встає...

Гіованні: Стадо й Пастир.

V.

Неправдивий суд.

1.

„За що ж б'єш Мене?“

Суд у Гефсиманії. Єв. Івана 18. 12—24.

З Гефсиманського саду глумлива сторожа,
Зв'язавши, Ісуса вела.
Зачудована пічка весіння погюжа
Налякана нею була.

І В'язня до Анни ввели опівночі, —
Спішіться старійї інтриган.
Хоче підступом взяти зізнання Пророчі
Лукавий цей Анна-Апан.¹

Спокійно стоїть Ісус серед палати,
Розлючений Анна кипить.
Про пауку Пророка хотів би він знати,
Сам від лютого гніву тремтіть.

¹ Анна чи Аннї (євр. Ханан) був Первосвящеником в 7—14 р. р. по Х але її скинений з уряду римлянами, мав на справи великий вплив. Лого п'я пів були по ньому один за одним Первосвящениками, а сам Анна був голово недріову. Лого ж син був начальником храмової сторожі, і певне це він ареш Ісуса в Гефсиманії. Честолюбний, грошлюбний, лукавий інтриган садлукей найбільше за гнівив у смерті Ісуса. Первосвященик Каїафа був зятем Анни.

„Про плуку Мою пехай свідчать присутні, —
Я ніколи не вчив потаємно”...
І спокоем горять Його очі могутні,
Споглядає на всіх Він приємно...

„То така твоя з Первосвящеником мова?”
Один із духовних на це.
І не давши сказати Ісусові слова,
Ударив в святеє лице...

Та Ісус дає відповідь царськи лагідно,
Спокійне обличчя яснє:
„Якщо зле Я сказав, — докажи Мені гідно,
Коли добре, — за що ж б'єш Менє?”

І нічого добитися Анна не може,
Усі рухи Ісуса чуїні.
І величністю сяє обличчя погоже,
Горять правдою очі ясні.

І лютує від гніву безсилою Анна,
Шле Ісуса на засуд до зятя:
Він задумав стотисячне славне „Осінна!”
Обернути на римське розп'яття...

І знову Ісуса глумлива сторожа
Із криком і зіком ведє.
І знову лякається нічка побожа,
І Сіон, як той вулик, гудє...

2.

І заплакав він гірко.

Єв. Матвія 26. 69—75.

На подвір'ї в Каїфі сидить над багаттям
Галаслива стоуста орава.
Про Ісуса сперечку ведуть із завзяттям,
Яка доля Його — всім цікаво.

Прислухалася нічка весіння навколо,
Місяць брїзькав із неба сріблом.
Петро слухав сумній із задумливим чолом,
Оглядавсь боязливо кругом...

Оцеї наговп підкупленїї — гостра спокуса! —
Напасливо чіплявся до нього.
Петро гóлосно двічі відрікся Ісуса,
Що не знає він В'язня Оцьóго...

І мóлотом билось йому́ серце в грудях,
Увесь він палився огнем...
„Мене трічі за цю ніч зречешся на людях“
Думка гнала гарячим конем...

Аж ведé ось Ісуса сторо́жа подві́р'ям,
І кóтяться крики землею...
А тут зно́ву служніця одна з педові́р'ям:
„І ти був із Ним, галилею!“...

І Петро вирікатися став із божбóю,
Що не знає Цьóго́ Чоловіка...
Огляну́вся на нього Ісус із журбóю, —
Задрижали сльозою повіка...

І пода́вся Петро, повний розпачу й мýки,
Охопив його бóлізний сором...
І заплакав він гірко з тяжко́ї розпýки,
Прибитий сумління́ докóром...

3.

„Чи Ти справді Христос?“

Суд у Кайяфі. Єв. Матвія 26. 57—68.

Крик і гáлас безумпí зяя́лись на Ісуса,
Ходить хóдором ввесь Сингедрі́п:¹
Урочісто підтвѣрдив Сам В'язень — спокуса! --
Що Він справді Христос, Божий Син!...

Роздирає одѣжу вся Рада жорстока:
„Камінням Його розтопта́ть!“
Але не схитну́лася по́стать Пророка
Від цих буревісних прокля́ть!

Спокійно стоїть Ісус се́ред палати,
Блищать Його очі ясні...
На до́рі несміло мипає ніч-мати,
Сно́п іще в ра́чковім сні.

¹ Сингедрі́п або Синаедрі́п — юдейський парламент в Єрусалимі. Голо-
убогой в Первосвященик Анна.

І свідчили свідки супроти Пророка,
Як наказували їм пані.
Але відна була їхня лжа однобока,
Не змогли звести кінців вони.

І кїдався люто Каїяфа з невдачі,
Від злоби покривїлось лице...
А тепер усі вігадки їхні ледачі
Покрило зізнання оце!

І Каїяфа кричить: „Пощо свідків нам треба,
Коли з уст Його виїшла хула?“...
І Синедріон зводить руки до неба,
Прокляттям палата гула...

Ухвалили: Не бити Ісуса камінням,
Але римським хрестом поконати...
А весївєє сонечко першим промінням
Цїлувало Його, немов мати...

Гіованні: Я Пастир добрий!

4.

І настав день грізний.

Єв. Матвія 26. 56.

І настав день грізний, що Він мусить страждати,
Мусить вийти Чашу до дна...
Умліває з печалі Пречистая Мати,
Тремтять Її постать сумна...

Учора Ісус був зрадливо забраний,
І на муки пішов Він, рішучий...
А в Неї в душі загніздилися рани
Та сміток за Сином болючий...

Розсіпалось стадо, мов вівком сполошене,
Позосталася Мати зболіла одна...
Схилилась від туги, як квітка підкошена,
Тремтять Її постать сумна...

5.

„А що ж то є правда“?

У Пилата. Єв. Івана 18. 37—38.

Спокійно стояв Ісус перед Пилатом,
Величний і певний, як цар.
А все навкруги розлягалось адом:
„Повинен померти Бунтар!“

Сміливо лилася Пророчая моза,
Про правду Ісус говорив.
А ситий Пилат посміхався,—ї пі слова,
Смакував ли Пророчий порів...

У подертім хіто́ні, побитий юрбо́ю,
Про правду звіщає Ісус...
Насілу Пилат володіє собою
Від таких небувальних спокус!

„Щоб свідчить про правду, на те Я й родився...
Хто з правди, — той чує Мене”...
—„А що ж то є правда?” Йї зо сміхом дивився
Пилат на обличчя яснє...

Не збентеживсь Ісус гострим в'їдливим зором, —
І Пилат опустів свої очі...
І звов полиліся огнєвним доко́ром
Навчання про правду Пророчі...

6.

„Чи Ти Цар Юдейський?”

Єв. Матвія 27. 11, Івана 18. 33 — 37.

Знадвору ревіла юрба́, мов те море,
І дико кричала: „Розпні!”
Пилат слухав від старших грізні приговори, —
Домагалися смерти вони..

Перед ними стояв Ісус, на́товпом гнаний,
Весь жорсто́ко побитий юрбо́ю...
Його вбогий хіто́н був на клб́ччя пірваний,
Та величний Ісус був Собою..

І уп'явся Пилат ув обличчя Ісуса
Змі́ним тяжкім своїм зором..
Цей Пророк — Цар Юдейський?... Спокуса!
А знадвору „Розпні!” чути х́ором...

Повна свідків обманних царська́я палата,
Що Ісус — небезпечний бунта́р..
Але с́умвів закра́вся в пита́ння Пилата:
„Може справді Юдейський Ти Цар?”

І сміливо Ісус на Пилата звів очі,
 І йому: „Сам же кажеш ти це“...
 І всі рухи Христові велично пророчі,
 Б'є промінням побите лице...
 Кров спливає в Ісуса краплями з чола,
 Але вігляд величний — царя...
 А роз'ярений патовп лютує знавколо:
 „Розпни нам Цього Бунтаря!“

7.

Оце Чоловік!

Єт. Івана 19. 4—5.

І знущавсь з Ісуса жиди напаслізо,
 Її топтали під ноги Його ідеали...
 І зо сміхом царем величали глузливо,
 Її тернову корону Йому зодягали...
 І били по щоках равєних жорстоко,
 Валили додблу її топтали ногами...
 А терніва впивалася в чоло глибоко,
 І кров по обличчі спливалала струмками...
 І сачить Ісус: у юрбі Скорбна Мати
 Свої рүці пречисті ламає...
 Розпущені коси, розірвані шати,
 І кінця Її мукам немає...
 А Ісус зпосив боли, як цар, терпеливий,
 Усі рухи Його — урочисті, пророчі...
 І Він падав, уставав, все величний, сміливий,
 Любов'ю світилися лагідні очі...

І Пилат здивувався цій силі Пророка,
І серце йому співчуттям затремтіло...
Уперше йому така віра глибока,
Такі нерозірвані слово та діло!..
І з повагою взяв він Ісуса за руку,
І в повній пошані велично прорік,
Показавши юрбі Його лютую м'юку,
Та поставу незломну: „Оце Чоловік!“..
Заніміли юдеї, її впилися в Пророка,
Від дива та гніву завмерли вони...
Але вмить отрезвіла юрба ця жорстока,
І дико ізнов заревіла: „Розпний!“..
І цей крик бив Марію, мов гострим мечем,
І рвалося серце зболіле вже з ночі...
Омлівєла в товпі, вся омита плачєм,
У Сині втопівши заплакані очі...

Prof. M. Feuerstein: Оце Чоловік (Ecce Homo)!

8.

На всі запити — сумно мовчав.

Суд у Ірода. Єв. Луки 23. 8—12.

Велично стояв Ісус серед кімнати,
На всі запити — сумно мовчав.
А господар царств'яний ясної палати
Вовком кїдавсь на Нього й сичав...

Ірод¹ прагне від В'язня небесного чуда,
Показати неземний Свій чип.
І він лісом звивався про це звідусюда,
Але уст не розкрив Людський Сип...

І піниться з гніву Антіпа потвóрний, —
Не судилось відбутися чуду.
А Каїяфа та Анна, і мотлох моторний
Вимагають Ісусові суду...

Усім дався в знакі ідумеї перелюбний,
Ця лисиця лукава ромеїв.
Має славу криваву убивця цей згубний
Давно вже в усіх галилеїв.

І лютий, віддав він Ісуса до варті, —
Може чуда доб'ється вона...
Й зачалися над В'язнем криваві жарти,
І цю Чашу Він випив до дна...

9.

„Відпусти нам Варавву!“

Знов у Пилата. Єв. Матвія 27. 15—26.

Привелá стоголóса юрба напасліва
Ісуса на суд до Пилата.
Вимагає розп'яття Юдея злосліва,
Аж хóдором ходить палата...

І Ісус жде ухвали посеред палати,
Горять зв'язалі мотузом руки...
Довелóся Йому вже по вінця зазнати
Катування пелюдського й мўки...

---

¹ Це Ірод Антипа, ідумеянин (син Ірода Великого), убивця Івана

Кайяфа лукавий й юдейська старшина
Вимагають дати волю Варавві.
Для Пилата настала рішуча хвили́на, —
Не програти в підступній цій справі!...

Варавва — повсталець за волю Юдеї,
Тепер шірокознаний повсюди.
А Ісус — Оповісник нової ідеї,
Небезпечний священикам Юди.

Підкуплений патовп стоїть за Варавву,
Вимагає хреста для Ісуса.
Кайяфа лукаво зорудував справу, —
Для Пилата підступна спокуса!...

Пилат мусить на горло скарати повстанця,
Небезпечного владі ромеїв.
Не знаходить вини він у Назаретанця, —
Однак мусить власкавити юдеїв...

Але вибрати в'язня на волю по праву
Можуть тільки лукаві юдеї,
А вони вимагають пустити їм Варавву,
Оцей пострах для владі ромеїв.

Поставлена пастка тонка для Пилата, —
Упаде він, рішивши цю справу...
А тут грізно реве вся зрадлива палата:
„Відпусти нам на волю Варавву!“

І Пилат всенародно умив свої руки,
І ув'язненим вирішив долю:
Ісуса віддав на Голгофській мучки,
А повстанцю Варавві дав волю...

10.

„На нас Його кров!“

Єв. Матвія 27. 26. Дії 5. 29.

Шаленіє юрба, й вимагає розп'яття,
Вже теше Ісусу хреста...
І громом несеться безумне прокляття,
Танцює голодная мста...

І Пилат перед лю́дом умив свої ру́ки:
„Невинен я в кро́ві Пророка!”

Та ю́рба оп'яніла жадна́ тільки му́ки,
Не знапа́ їй хви́ля глибока...

І кричать нерозумні засліплені люде,
Несеться з їх диких грудéй
Лихові́снe: „На нас Йо́го кров нехай бу́де,
На нас, і на наших дітей!”...

Й святе сонце свої поламало проміння,
Довкілля ура́з за́німіло...
Не жи́ло ще під сонцем таке озві́ріння,
Не зна́вe таке лю́те діло...

І прокля́ття пішло за юдейським наро́дом,
Як тінь та, навіки світа́ми...
Прилі́пло воно над усім їхнім родом
Невинно́ї Кро́ви сліда́ми...

І збуло́ся безумне юдейське бажа́ння, —
Зоста́лась на них Свята Кро́в...
Минали вікі́, а за Кро́в цю рида́ння
Все чу́лося зно́ву та знов...

11.

Б и ч у в а н н я .

Єв. Матвія 27. 26, Івана 19. 1.

І Ісуса Пилат засудив на розп'я́ття,
На римську́ кару жо́рсто́ку...
Й оп'яніла ю́рба лихові́снi прокля́ття
Шле свої́ому Святому Пророку.

І Ісуса віддав Пилат на бичува́ння¹
У ру́ки безу́мних катів.
І пішли передсмертні тяжкі катува́ння,
Як ворог жо́рстокий хотів...

---

¹ Кожного засудженого на розп'я́ття перше віддавали на бичування. бичом з олив'яними кульками, били 40 раз, або й більше, по голому тілі. Дл тування засудженого роздягали доната й прив'язували до стовпа в зігнутом ложенні. Звичайно жертва скоро мліла або й умирала під бичами.

Й позривали з Ісуса розірвані шати,
Й прив'язали Його до стовпа.
Й зачала галасліво Його бичувати
Підкуплена п'яна товпа...

Й шматували Ісусові зігнуту спину
Олів'яним римським бичем...
І сипались кўльки гарячі без в'пину,
І тіло сіклі, як мечем...

І лилася струмком кров святая невинно,
Ісус падав безсіло—і млів...
Та страждав у покорі Син Людський невинно,
І мучився тихо, без слів...

А Пречистая Мати ридала та мліла,
І падала долі хрестом...
Обливалася кров'ю душа наболіла,
Й тремтіла осіннім листом...

Gvido Reni: Оце Чоловік!

VI.

Г о л г о ф а.

1.

На Голгофу.

Ісус бере хреста на Себе.

Ісус благословляє Свою Матір.

Збігався народ звідусюди,
Реготала розбещена мета...
А Ісус надривав Свої груди
Під вагою тяжкого хреста...

Піт кривавий котивсь Йому з чола,
Під хрестом Ісус падав та млів...
Реве натовп грозю доккола,
Добиває мечем з гострих слів...

І звалівся Ісус на дорбгу,
Хрест покрив Йому зранену спїну...
Ї шматувала одєжину вбогу
Юрба заздрїсна Людському Сїну...

А Марїя у натовпі мліла,
Розривалося серце від сїму...
Душа крб'ю уцїрть пакпїла,
Напилася палючого глїму...

Під бичами Ісус звівся знов,
Хрест тяжкий нахилив Його низько...
І в повітрі почувлася кров, —
Он хресті на Голгофі вже близько!...

Ісус падає перший раз.

Ісус падає другий раз.

Ісус падає третій раз.

2.

„Дочки Єрусалимські, не плачте за Мною!“

Єв. Луки 23. 26 — 31.

Симон помагає нести хреста.

Благословення плачучих жінок.

Ісус зпóву в омлі́нні упав на дорозі,
Хрест Його причавів до землі..
Вже не несли Його порозбівані по́зі,
Здавалося все Йому в млі...

Тоді Сімона із Киринеї схопи́ли,
Що з поля верта́вся з роботи.
І на плечі йому́ хрест Ісусів звали́ли,
Щоб ніс він його́ до Голго́ти.

І сміявся із Симона на́товп злослі́вий,
І звав учнем та́ємним Пророка...
І Симон хреста ніс під ре́гіт глузли́вий,
Хода́ його́ вільна, широка...

За Ісусом товпи́лися та голосі́ли
Ридма́ Єрусали́мські жі́нкí.
Били в груди зболі́лі себе́, і щосі́ли
Погребóві смі́тали ві́нкí...

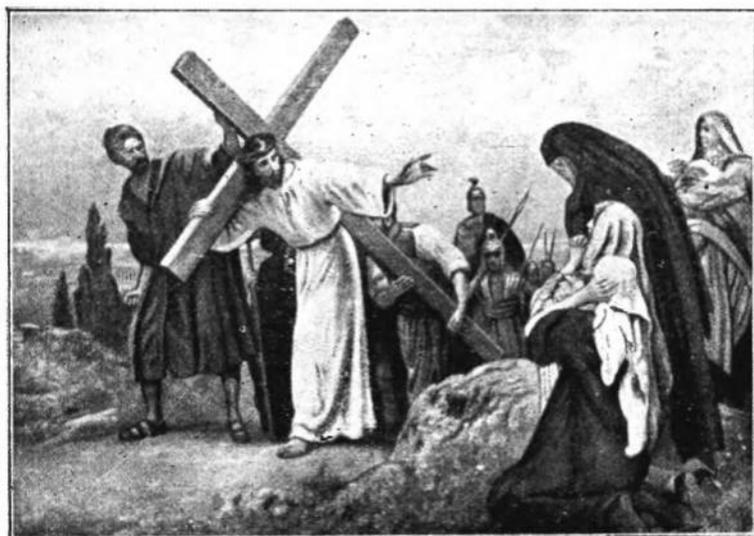
Оберну́вся Ісус до них твар'ю сумно́ю
І тихо прорóче повів:
„Дочки Єрусали́мські, — не плачте за мною,
Не заво́дьте розпучли́вих слів..“

За собою ви плачте й за дітьми в розп'яці,
Бо вже скоро настане той час,
Коли будете гóри благати ви в муці:
Поспадайте й покрийте всіх нас!

І скаже роздérта тоді кожна мати:
Блажéнні всі лóбня неплідні,
І пéрса, що їм не прийшлось годувати
Безра́дні свої діти рідні!...

Бо коли́ таке роблять зеленому дéреву,
То що бóдуть робити сухому?"...
Але мало гóвóрять це ситому чéреву,
Не до розуму люду глухому...

Замовкла товпа́ на одну лиш хвиліну,
Почувши слова́ ці пророчі.
І зно́ву зня́лися знуца́ння без_вп'яну,
І рва́лися груди жіночі!...

R. Leinweber: Ісус благословляє плачущих жінок.

3.

Нерукотворний Образ.

Передавня.

Піт холодний котився Ісусові з чола,
Струмками сочилася кров...
Крок за кроком Він ставив, зболілий, спроквбола,
І падав, і зводився знов...
Піт солоний огнем роз'їдав Йому очі,
Зашкарубіла кров на лиці...
А розбещений патовп глузує ще з поці,
Не знають пощади сліпці...
Та ось до Ісуса несеться свята Вероніка,
Одна з Єрусалимських жіпок,
Йй подає Йому вітерти мокрогo ліка
З голови свій жіночий платок.
І спипився Ісус, і обтерся платком,
І юрбою ударило чудо нове:
Відбілалась на хустці Іко́на цілком, —
Все озличчя Його, як живе!...
Заніміла від дива товпа на хвилипу,
Але римські солдати бутні, —
І зпову посіпались Людському Сину
Поб і її зпущавня чутні..

А Образ Ісуса зостався навіки,
 Як Божая ласка для нас.
 Милосердя рікою святої опіки
 Проливає він нам кожен час!

Вероніка подає Ісусові хустку.

Нерукотворний Образ.

4.

Хрест і Воскресіння.

Ще хреста, й знепритомнів з тяжкого оmlіння,
 Й обезсиленний падав в дорозі...
 Ніс хреста, й спотикався об гострі каміння,
 І піт лився кривавий під но́зі...

Та згадав про тридénне Своє воскресіння,
 І стали легкими Йому хрест та мýки...
 І Садьоро пішов на Голгóфські терпіння,
 І Сам розпростёр до хреста Свої руки...

Здирання одежі з Ісуса.

Прицвхування до хреста.

5.

Скорбна Мати під Хрестом.

Плач Пресвятої Богородиці в Страсну П'ятницю.

„О Мій Сину коханий, Мій Сину улюблений,
 Промов хоч словéчко безра́дний Мені!..
 Ти гориш на хресті, ворогами погублений
 У тяжкій, безпощадній борні...

Весь Свій вік молодечий віддав Ти пароду,
За нього поклав все трудяще життя...
Ти все мріяв про долю його, про нагоду,
Щоб лю́дству принести щасливе буття...

О Мій Сину коханий, Мій цвіте пахучий, —
А народ цей Тебе ось розп'яв за все це,
Бездушно завда́в Тобі рани болючі,
Глузливо скривавив святе лице...

А колись же ясній Гавриїл Благодатній.
З мрії рожевих приносив вінця,
Що повік царюватимеш Ти в домі братнім,
Твому царству не буде́ кінця...

Озовіся ж до Матері Скорбної, Сину,
Даї почути солодкий Твій глас...
Розкрий очі ясні на одну хоч хвилину,
І споглянь на зболілих всіх нас...

Моє сонце ясне, моя радісна мріє,
Дитя моє миле й кохане!
Кому ж віддаєш Свою Матір Марію,
Хто потішить Її, хто догляне?

Закотилося сонце мійого радіння,
Хрест гнітючий і Я нести мушу...
Приспіші ж нам цілюще Своє воскресіння,
Влині надію ясну в скорбну душу!"

6.

П е р л и к.

Легенда.

Під хрестом розпалася Скорбная Мати,
Лилá гіркі сльози без в'пину...
Уже більше Її радості й щастя не знати, —
Потіху згубила єдину...

Ці сльози лилися певійно в Марії,
І землю святую налили.
У словах цих топілися Матерні мрії,
Народжувались пові сили...

Її обернулися в перли ці сльози́ гарячі,
Й розпелісь по цілій землі...
Тому дорогі воли, Матерні Плачі,
Що світять скорботним у млі!

7.

Сині Мати.

Єв. Івана 19. 25 — 27.

І розп'ятий Ісус на хресті горів з м'юки,
І сочилася полум'ям Кров з Його ран...
Під хрестом умлівали з тяжкої розп'юки
Його Мати зболілая її учень Іван...

Трепотала, як пташка поранена, Мати,
А учень коханий немов скам'янів...
На хресті догорав, як та свічка, Розп'ятий,
І з болем дивився на Матір без слів..

Розп'яття Ісуса.

Страсті Христові.

Йому рвалося серце, що Мати Його́ без опіки
 Зостається на сміх і знуцання юрби...
 І дрижали від болю зболілі повіки,
 І серце Синівське стискалось з журби...
 Але впав Його зір на коханого Йвана,
 І Він тихо прорік: „Твоя Мати оце!“
 І нечутною стала Йому тяжка рана,
 І радість ясна Йому відкрила лице...

8.

Прости їм, Мій Отче!

Єв. Матвія 23. 33 — 34.

Над Розп'ягим знущались бездушні невіри,
 Під хрестом розлигавсь крик міської юрби...
 Ї́ добивали Ісуса сп'янілі жоввіри,
 І ділили убогу одежу рабі...

А Син Людський горів у нестерпних стражданнях,
 І дививсь на мучителів з болем в лиці..
 І тихо прорік Він: „Прости їм, Мій Отче,
 Бо не знають, що чинять сліпці!“

9.

Між злодіями.

Єв. Луки 23. 39 — 43.

Катувався Ісус на хресті між злодіями,
Як останній повішений тать..
А натовц, приманений всіми подіями,
Не спіявся і тут реготать..
І навіть злодії сміялись з Пророка,
Побільшували Йому муку..
Ця людська запеклість, бездушна й жорстока,
Лила в душу Страдальця розпуку..
І горів на хресті Ісус тихо й покірно,
Забутий своїми всіма..
Страждав він душею та серцем безмірно,
І в очі стелілася тьма..
Та взяв один злодій Христа в оборону,
Уприємнив Ісусові скін,
І тим заслужив собі вічну корону
У Царстві Небеспому він..

І озвався Ісус із любов'ю ясною,
Забувши розп'юку Свою:
„Поправді кажу тобі: будеш зо Мною
Сьогодні в небеснім раю!“...
І вчуло це сонце, й сипнуло проміння
Страдальцям, як втіху єдину...
І ніби помénшилось млосне горіння
Розп'ятому Людському Сиву!...

10.

Благорозумний розбійник.

Легенда.

І довго Марія в пустині блукала,
Нема де провести Її ночі...
Усякого горя по вінця зазнала,
Поблідли Її лічка дівочі...
Аж бачить Марія простору печэру,
І входить до Неї Родина:
Якась жінка погожа лаштує вечэрю,
Купати готівиться сина.

І прбситься Діва переночувати
Собі й всім голодній Родині.
Намучилась з Сином налякана Мати
Довблі в гарячій пустині!...

А жінка до Неї: „Моя Ти Убога,
Розбійники — всі мої діти...
У їхніх руках на пустині дорога,
Чи схочуть вони Вас пригріти?“

А Марія в розп'юці: „Однак пропадати
На голій страшній цій дорозі!“...
І просить розбійничиху Скорбна Мати
Помити Синочку хоч носі...

А жінка: „Від родів дитя моє хворе, —
В руках і ногах нема руху“...
І світиться в очах розпáчливе горе,
Терпіти його нема духу...

І жінка Синочка взяла від Марії,
І в купіль поклала дитей.
Купають у сльобах жінкі свої мрії,
Утіху зболілих грудей...

Аж кинувесь, як риба в озёрці, калічка, —
Бив воду крикливо погами...
В Ісуса втопив свої радісні вічка,
І пестив так ніжно рукамі...

І скрикнула жінка, і в ноги вклонілась
Марії за чудо оцё...
А Пречиста від радості сонцем світилась,
Горіло промінням лице...

Верпулись розбійники, й діву далися,
Почувши про чудо велике.
Полéгчити бідній Родині взялися
Життя їх голодне та дике...

А пізніше колишня калічка-дитина
Була розп'ята разом з Пророком:
Пізнав він Ісуса, як Людського Сина, —
Догорав на хресті Той під боком...

Видіння Марії.

Видіння Марії.

11.

„Нащо Ти покинув Мене ?!“

Єв. Матвія 27. 45 — 46, Псалом 21. 2.

На христі висів Він в передсмертних конань х,
Палало все тіло в огні...
Час від часу втрачалась свідомість в стражданнях,
Туманились очі ясні...

Мене сонце сховалось від страху за хмари,
Лякаючись Божих страждань...
А в п'янобі від крові сліпої отари
Ще повно нелюдських звуцань...

Бушує юрба під хрестом галасліво,
Глузує з Розп'ятого мук...
До всього лукава Юдея злосліво
Доклала скривавлених рук...

Позоставили друзі Страдальця Святого,
Розбіглись, як вівці сполошені...
Навіть учні лишили Пророка Самбого,
І страхом, і горем підкóшені...

Тільки Скорбная Мати стоїть одино́ка,
І руки ламає в журбі...
Сумні очі втопила у Сина-Пророка,
І смерті благає й Собі...

І вкрилося сýмом смертєльним погóже
Обличчя Христове ясне,
І скрикнув в останнє: „О Боже Мій, Боже, —
Нащо Ти покинув Мене ?!“

І гóлосно ёкрикнувши, Духа Святогò
Віддав Він у руки Отця...
Кінець наближався Відкуплення всьогò,
І мýки добігли кінця...

12.

„Довершилось!“

Єв. Івана 19. 30.

І вкінці розп'ялі, назнуцáвши, Пророка,
Що навчав неустáнно нарòд про любов...
Он у боці Його зяє рана глибока.
І з неї по тілі все со́читься кров...
    Оп'яніла юрба галасує навкóло,
    І знуцáнням жорстóким немає кінця...
    Й похилилось на груди скривáвлене чóло,
    Поóране тёрвям колю́чим з вінця...
Спрагли ўста Ісуса щось шéпчуть в останне,
Не бачать нічого вже очі мутні...
А юрба іще бiльше п'яніє з знуцáння,
І наруги все бiльше жорстóкі, бутні...
    І конáючи, скрикнув Ісус: „Довершилось ”
    І Духа Сво́йогò Отцеві віддав...
    І сонце рапто́во у хмарах затьми́лось,
    І грізно весь Єрусалим задрижав...
Жахну́лась юрба, й подалáся втікати,
Смертельно лякаючись, щò то ще бóде...
А хреста обіймала зболілая Мати:
Голосила, молилась і билася в груди...

Зняття з хреста.

Положення в грiб.

Учора Ісус на хресті був розп'ятий
 Й похований нашвидку в гробі...
 Обезсилена тугою Скорбная Мати
 Забула її за Паску в жалобі...

Уже виплакані усі сльози пекучі
 Під хрестом у розп'ятого Сина.
 Позосталися тільки відхання болючі,
 Як розрада в печалі єдина...

Налетіла руїна грізна ураганом,
 Розметала щасливу родину...
 Нема сили миритись з страхітливим станом,
 Що в долю припав Її Сину...

Мовчки руки ламає в журбі Магдаліна,
 Додає Скорбній Матері муки...
 Позосталась вона Непевісній єдина
 Розрада ясна в день розп'юки...

Розлетілись Апостоли, гонені страхом,
Мов те стадо, вовками сполошене...
Все відразу пішло по руїнному прахом,
Забулося все, що голошене...

І в тужі обнявшись, сидять дві Марії,
Не можуть повісти ні слова...
Про одне їхні дума й усі їхні мрії —
Святая могила Христова...

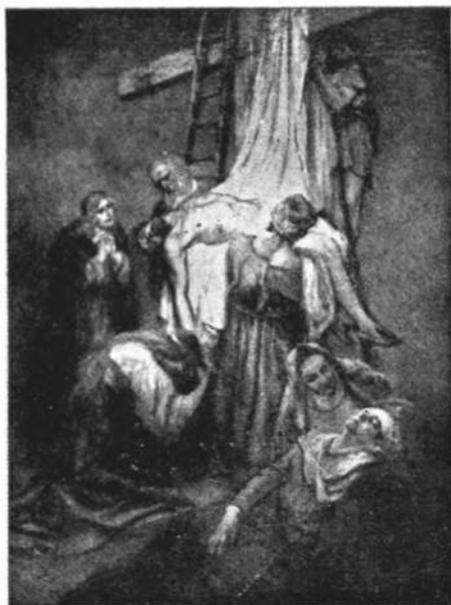

14.

Воскресне із мертвих Учитель !

Легенда.

Сумували Апостоли в гóрніці тихо,
І Їли вечéрю субóтню...
Нема сили терпіть несподіваве лихо,
Цю тёмряву гостросамóтню...

Ф. Лееке: Зняття з хреста.

І промовив одий з них, печаллю не вбитий:
„Воскресе із мертвих Учитель!
Воскресе й весь світ, Його кров'ю обмитий, —
Для всіх Ісус буде Спаситель!”...

А другий сумнівно хитнув головою,
І бив оживляючі мрії:
„Коли риба в тарільці цій стане живою,
Воскресе тоді Син Марії”...

І тиша смертельна кімнату повіла,
На рибу втопили всі очі...
Пречистій Марії терпіти не сила,
Палають Її лиця дівочі...

Аж риба в полумиску затрипотала,
І кинулася, мов жива...
І радість небесна в кімнаті настала,
Лилися пророчі слова...

Giovanni: Дитина Ісус, як Пастир добрий.

VIІ.
В о с к р е с і н н я .

1.

Воскресе тридневен од гроба.

Ніч суботня кінчалася, тиха, погбжа,
На сході горіла денниця ясна.

При Ісусовім гробі дримала сторожа,
Озброєна грізно, до всього чуйна.

Аж ось сяйвом усе зайнялося знавкбла,
І сонм Анголів появився грізнійї.
У всіх їх сміливо піднесені чола,
Її відвагою бив їхній погляд яснійї.

І впала сторожа на злякані лиця,
Її, завмерши від страху, валялась безсило...
І виїшов із гробу Христос, мов зірніця,
І ангольське військо Його оточило!...

* * *

І землю, мов річка, полився
Спів ведичний ясних Анголів,
І гімн радісний тихо стелівся
Барвінком з омріяних слів:

„Втішайся, вся зéмле й всі люди, —
Прийшла свята ласка з небес:
Благодаттю зіднóть ваші груди,
Христос, ваш Спаситель воскрес!

Обóжиться людська істóта,
І віра зачпється нова:
Відкриється гóрня Висóта,
Заясніють вам Божі слова...

І станете ви, немов Боги,
Правдиві едёмські сини,
І зміниться дух ваш убогий,
До ясно́ї сягне вишини...

Втішайся ж, вся зéмле й всі люди, —
Прийшла свята ласка з небес:
Благодаттю зіднóть ваші груди,
Христос, ваш Спаситель воскрес!”

2.

М а м о!

Передання.

Скорбна Мати вже вісушила Свої груди
Печаллю тяжкою без сна...
Від людей безсердечности й холоду всіоди
По вінця зазнала вона...

Випливало рожеве сонце на сході,
Лилóся в кімнату проміння.
На молитві Пречиста всю ніч, але годі
Позбутись журного терпіння...

Ревно молиться Мати за вбитого Сина,
Сльози льються з опухлих очей...
У гробі лежить Її радість єдина,
Її мрія безсонних ночей...

Простягла Мати Скорбна хрестом Свої рúці
На схід на холодній землі,
І лежала завмерло в палючій розпуці,
В душевній пропáзливій млі...

Аж Хтосі стїха торкнўвся, як радісна мрія,
І піжно озвалося: „Мамо!“...
І зірвалася злякано Дїва Марія:
Стоїть Син уміхнений прямо...

І рвонулася Скорбная Мати до Сина,
І з криком навкóлїшки впаала...
І велична, єдина щаслива хвилина
Затерла Її все, що зазнала...

3.

На світанку в неділю.

Єв. Івана 20. 11—16.

На світанку в неділю Марія стояла при гробі
Із серцем розбитим, з душею тяжкою...
Усі слїзби гарячі були вже пролиті в жалобі,
Коли їх лила Магдаліна рікою...

На сході займався вже день ясным колом,
Усе оживало й раділо в садї.
А Марія припала до гробу розпаленим чолом,
І лежала розбита, немов би в чадї...

Два жахліві ці дні, дні спокус і тяжкої розпїни,
Убили Її серце та душу сумнїю...
І втопила Марія Свїй зір, повний мўки,
У Сонце своє—в пайдорóжчу трупнїю...

І ра́птом поза́ду озва́лося ніжно: „Маріє!”...
Так знаний той голос, немов райський дзвін...
Той голос, що за́вжди принісив солодкую мрію,
Що кликав до ра́ю, до Царства Небесного він...

І зірвалася з криком Марія на рівнії но́ги,
І з грудей Її вирвалося: „Раввуні!”...¹
І радісний о́крик повісся в довкілля розлогі,
І луною ясно́ю відбивсь вдалині...

4.

Пробудження Апостолів.

Єв. Івана 20. 18—18.

Як те стадо, вовками сполошене,
Розбіглися учні Христа..
Та бреніть ще в уша́х все Ісусом голошене,
Ще ясніє небесна мета́.

І ховались вони страху ради юде́йського,
Повні бо́лю й душевного сýму.
Напи́лися по вінця знуца́ння лакейського,
Нару́ги гіркої та глúму...

І сиділи вони в пу́тах ско́рбі палючо́ї,
Безнадійні, розгублені, скучні...
Мовчали дражли́во, і рани болючо́ї
Бо́ялись торка́тися учні...

Але ра́птом ввірва́лась Марія з Магда́ли
І громом до хати: „Учитель воскрес!”...
І всі з своїх місць, як один, повскака́ли,
І руки тремтя́чі зведі́ до небес...

І прокину́лась приспана творчо́я сила,
І відва́гою бли́снули очі.
І радість могутпя́ їх окри́лила,
Й поли́лися віща́ння проро́чі!...

5.

Бенкетує юдейська старшина.

Легенда.

Бенкетує весела юдейська старшина, —
Нарешті позбу́лись Христа!...
Покінчи́ли з наукою Лю́дського Сина, —
Закрив Він навіки уста́..

¹ По-арамейському: „Учителю мій”.

Бенкетує старшіна, її вдовілля безкрає
Несеться, гучне, до небес!
Та ось жінка одна до кімнати влітає:
„Пророк Галилейський воскрес!”...

І підвівся найстарший та її став кепкувати,
Завзятий він був фарисей:
„Воскресне тоді Галилєй цей Розп'ятий,
Як півень устане оцей!”...

І регоче старшіна, і півня вплітає, —
Ляцять він у них за зубами...
Всі веселі, і впину дотéпам немає,
Кепкують всіма способами...

Аж ось півень лопоче крильми із тарілки,
І голосно всім: Кукуруіку!
Протверезились всі від міцної горілки, —
Цього не забудуть довіку...

І впала додóлу страшіна з омління,
І рóзпач несеться з грудéй...
В прочуванні запла́ти не бачать спасіння, —
Усіх переміг Галилєй!...

6.

Хмара забрала Його.

Вознесєння. Дії 1. 4—14.

І повів Ісус учнів за місто на гóру,
І надхнєнно навчав їх усіх.
Наказав чєгать Духа Святого на пору,
Дождатися Божих утіх.

„Іван бо хрестив на пустині водою, —
Я вас охрещу Святим Духом”...
Ї оточили Учителя учпї юрбóю,
Її чатували Його своїм слухом.

Її як Учителя навчав їх зболілих вєстáпнє,
Став угóру вознєситись Він...
Та пісєя ще готєс Його на прощáння,
Немов райський хвилюючий дзвін...

І потіху забрала Його густа хмара
Сперед їхніх застиглих очей...
І лишились вони, як самотна отара
На жертву лякливих ночей...

І довго стояли вони, остовпілі,
Від дива та страху німі,
Аж поки два м'ужі в одѣжині білії
Не вказали їм путь у цій тьмі...

І тихо верталися учні самотні,
Мов діти, сховавши отця...
То сумом горіли їх очі скорботні,
То би́ла надія з лиця...

7.

Огненні язики.

Зшестя Св. Духа. Дії 2. 1—13.

Сиділи Апостоли в горниці в зборі,
І тихо точілась розмова.
Чекали тужливо в смертельній покорі
Виповнення даного слова.

Нерішучі були та лякливо безраді,
Валілося з рук кожне діло.
Ми́нали безслідно їм дні непорадні,
Уперед споглядали несміло...

„Іван бо хрестив па пустині водою, —
Я вас охрещу Святим Духом”...
І тихо шепталися учні з собою,
Ловили усе чуївим ухом...

Аж на́гло зчинивсь шум із неба великий,
Ніби бурі гвалтовні зірвались...
І явились над ними огненні язики,
Й на кожному з них позостались.

І ра́птом вступила в них ви́пшия сила,
Засвітилися очі огнем, —
Сумну безнадійність безслідно скоєла,
Уперед гнала буйним конем..

І відразу минула безрадість несіла,
Розпливлась, як на сонці роса.
І зорею велична метя заясніла,
Розкрилися їм словеса.

Її полилися джерелом віщання пророчі
Про великі доручення Божі.
І горіли палючим огнем їхні очі,
А в душі розцвіталися розжі...

8.

Радуйся, чиста Маріє!

Успіння.

І спочила Пречиста Марія,
Закрила журні Свої очі.
Побіліли, як майська лелія,
Ніжні Її ліця дівочі.

Анголі Її душу святую
Вознесли на крилах до Сина,
І засіла Вона одесною
Всевишнього Отчого Чіна.

Покінчилися Голгофські терпіння
Небесною вічною славою.
Оточили духові творіння
Пречисту безтілою лавою,

Й заспівали вони піснопіння
Величними райськими дзвонами:
„Радуйся, Мати спасіння,
О радуйсь, Єдина між жонами!

Радуйсь, Пречиста Дівце,
Чистішая від Херувимів.
Радуйся, Отроковице,
Славнішая від Серафимів!

Радуйся, Скорбная Мати,
Свята Невісна Невісто, —
Від пині Тебе прославляти
Буде кожен народ й кожне місто.

Радуйся, чиста Маріє, —
Ти наша міцна Оборона!
Радуйсь, спасінная мріє
Усіх у Христового трона.

Нехай же надірвані груди
Спочинуть у славі без ліку!
Опикункою людською буди,
Маріє, на небі до віку!

Радуйсь, небесная роже,
Радуйся ж, райська леліє!
Радуйся, наша Госпóже,
Благодатная Діво Маріє!”

VIII.

„На нас Його кров!“

1.

Ю д а.

Матвій 26, — 14 — 16, 27, 3 — 10, Дії 1. 16 — 20.

Немає спокою для зрадника Юди,
Не знаходить собі місця він...
Окривавлений образ Учителя всюди
Женеться за ним навздогін...

Він у гніві шаленому Вчителя зрадив,
Хотів тільки зірвати злобу...
Кайяфа підступно тридцяткою знадив,
Щоб з Ісусом скінчить боротьбу.

Срібнякі ці криваві шпурнув Юда в очі
Кайяфі лукавому в Храмі...
Та протé рветься серце йому ще від ночі,—
Спочине хіба в Акелдамі¹..

За продаж Пророка немає покути,
Не знайде її він підé...
„Як же далі проклятому зраднику буті?“
У розпалевім мізку гудé...

І радучись тихо, він в поле подався,
Де стояла безлиста осіка..
І довго на ній на паску він гоїдався,
Акелдама¹ лякалася дика..

2.

День і ніч царя точить черва.

Конає вже довго цар Ірод „Великий“,
Але смерть не поборе ніяк...
Уже всіх своїх рідних побив старець дикий,
Та крові ще прагне мав'як...

---

¹ Акелдама, поле крові, в південному кінці Єрусалиму, кладовище для померлих в Єрусалимі чужинців.

Відпадає кавалками грішнеє тіло.
 День і ніч царя точить черва..
 І все те, що на тілі царю наболіло,
 Переводить на кров голова..
 Уже темна смертельна завіса на очах,
 Холодне вже чоло блідє,
 Але бргії чинить каліка по но́чах, —
 Палата царська аж гудє..
 Та заснути не може.. Що тільки він очі
 Зведє на короткий хоч сон,
 Покатовані трупи старі й парубочі
 Збираються всі в легіон..
 Ось скатована жінка красуня Мар'яна,
 А з нею ясні три сині, —
 Стають на коліна, й в грізнého тирана
 Благають пощади вони..
 А маленькі дитячі скатовані трупи
 Вифлеємських невинних дітók
 Пазурами деруться в роз'ятрені струпи
 Аж до шпійку зболілих кісток..
 Відпадає кавалками грішнеє тіло,
 День і ніч черва точить царя..
 А сумління, мов полум'я, палахкотіло,
 Бушувала в душі його пря..
 І в болях пекельних сконав цар жорстокий,
 За ним скоро пішов його рід..
 Поховали препійшно царя в гріб глибокий
 І камінням заставили вхід..

3.

На Пилатових скелях.

Легенда.

„Я невинний в Ісусовій праведній крові!“
 Голосить Пилат між камінням..¹
 А сонечко ранне, як світло любови,
 Сміється весіннім промінням.

¹ Понтій Пилат, римський прокуратор над Юдеєю, Самарією та Ідумеєю, правив з 26-го року по Христі. Але року 36-го був скинений і засланий в Галлію, де покінчив життя самогубством. В Швайцарських горах є Пилатів шпиль, на горі є й озеро Пилатове, про які розповідається багато легенд. Пилат засудив Ісуса на розп'яття в 33 році.

Сьогодні Велика П'ятниця в людах,
Сьогодні Христос був замучений.
І здіймається пекло в Пилатових грудях,
Не знаходить він місця, розлючений...

По лікті обрізкані в кров його руки,
На тілі болючі скрізь шрами...
Горить йому серце з нестерпної муки,
Й він несеся безумно горами...

А привид минулого тіню женеться, —
Скрізь Ісус у терновім вінці...
І на скелі найвищій Пилат люто пнеться,
Але й тут горять привиди ці...

Римський кесар прогнав з Палестини Пилата, —
Заслав його в Галлію дику.
За розп'яття Ісуса із назвою ката
Несе він покуту велику...

Не стерпів в заслання Пилат цеї муки, —
І в озеро кинувсь глибоке...
Але цим не позбувся тяжкої розпуки, —
Катування зосталось жорстоке...

І щороку в Велику П'ятницю рано
Виходить Пилат з глибині.
Кров'ю Праведного Йому руки залляно,
Його очі безумні журні...

І від муки душевної дико несеся
Горами по гострих каміннях...
На Пилатові скелі в розпуці він пнеться,
І кричить у нестерпних терпіннях...

А над вечір до озера знов він вертається,
І кров з своїх рук відмиває...
А як в озері сонце на сон покупається, —
Пилат в хвилі його поринає...

4.

Ірод та Іродіяда.

А от і по всьому: Антипа¹ в заслання,
А з ним Іродіяда лиха...

Так скоро минулось життя в раюванні,
Минулась царствінна пиха...

А все почалося з Івана отого,
Як скотилась йому голова...
Не забути повік цього вчінку лихого,
Огнем палять пророчі слова...

В нещасливу годину ця Іродіяда
Ясним сонцем всміхнулась йому...
З нею разом прийшла його славі загледа,
І кінець його щастю всьому...

Його горда арабка, жона Аретівна
Жорстоко йому відімстила...
І сповіла його лиха неслівна, —
Терпіти її вже не сила...

Війною пішов Арет на Галилею,
Відімстити за доньчину честь.
І тяжкою, як камінь, рукою своєю
Добив зятя зрадливого тестя.

А вкінці Калігула, цар несамовитий,
Кинув Ірода в Галлію дику...
Це Іродіядин жадний дух неситий
Повів їх на кару велику...

Лиха Іродіяда все прагнула влади,
Щоб став він великим царем.
Добилась левіця: живуть, як номади,
Нема світу за цим пустирем...

І загинув в заслання Антипа безславно,
А з ним Іродіяда несита...
Судив він Ісуса іще так недавно, —
Його доля судом цим розбита...

---

¹ Ірод Антипа, син Ірода Великого, був тетрархом Галилеї. Першою його жінкою була донька Арета VI, царя Кам'янистої Аравії. Коли Ірод відпустив її, цар Арет у 37 році пішов війною на нього й розбив війська Ірода. Другою жінкою в Ірода була розведена жінка його брата Филипа, Іродіяда. За надмірні честолюбні задуми Іродіяди імператор римський Кай Калігула заслав Ірода в 39 році в Галлію, за ним добровільно пішла й Іродіяда. Обое вони незабаром померли на тяжкому заслання.

Б.

У геєнну його!

Ілумеї ввірвались на гóри Сіопа,
І смерть сіють на всіх саддукеїв...
Зилóти із пими — уся оборона
Від безбожних захватних ромеїв.¹

Саддукеї стоять за примірення з Римом,
Вимагають війни всі зилóти.
І багате майно саддукейське йде з димом
На втіху мійській голоти.

Свого Первосвященника Анпу-Анапа
Волóчить повстала юрба, —
У геєнну жбурнула його товпа п'яна, —
Це тисячна жертва хіба...

Загинула Анни безбожна родина,
Напилася налєжної муки...
Не забулася Кров свята Людського Сина, —
Досягли всіх караючі рúки...

Кайяфа раніш був позбавлений сану,
Він зятем був Анні Старому.
Розп'яттям Ісуса смертельну він раву
Напис первосвященному дому..

Й дiм Анапа палає, як свічка жертóвна,
В нiм згоріли наступці Арóну.
Перервалася з ними верхівка церковна, —
Почалося смеркання Закóну...

---

¹ В 68 році по Христі в Палестині піднялося повстання проти римлян, що воділи нею. Скрізь верх узяли зилóти, непримиренні єврейські націоналісти; зилóти захопили владу в свої руки, й немилосердно вимордовували саддукеїв, партію багатів та аристократів, що стояли за примирення з Римом. На початку 68 р. зилóти впустили до Риму собі на поміч розбійників ідумеїв, які винищили всіх саддукеїв, а в числі їх замордували й Первосвященника Анапа, сина того Анни, що осудив Ісуса. Товпа тягала тіло Анапа по вулицях, а вкінці кинула на вічне горюче смітисько за Єрусалимом, — в геєнну. Зо смертю Анапа вигинув увесь рід Анни, і з того часу припинилися Первосвященники в євреїв. Кайяфа, зять Анни, був скинений з Первосвященства ще в 36-му році.

6.

„На нас Його кров!“

Матвій 27. 25, 24. 1 — 2, 15 — 28.

Тіт лютує, — й годує голодних розп'яттям
Шодепно кривавий ромей...¹
Боронить свій Храм з фанатичним завзяттям
Лише рештка зилотських людей...

Сотні тисяч юдеїв в обличчі Сіону
Гниють на ромейських хрестах,
Сотні тисяч в кайданах пішли до полону
По підбитих юдейських містах...

Ще недавно ревлі вони перед Пилатом:
„На нас Його кров і на наших дітей!“
Дочекались: своїому народові катом
Став убивець Пророків — юдей...

Забракло вже дєрева на розпинання,
Нема вже де ставить хреста...
Тіт смакує криваві свої полювання,
Цвіте ненажерлива мста...

Сотні тисяч скосіла вже в місті святому
Душогубка — голодная смерть...
Немає вже в місті обложеному,
Не налитого мукою вщерть...

Он голодна бредє перемучена варта, —
Помарнілі, як смерть, юнакі...
Он іде вдова Первосвященника Марта,² —
Немов ласощі їсть кізякі...

---

¹ На свято Пасхи 70-го року по Христі головнокомандуючий римською армією Тіт, син імператора Веспасіяна, володіючи вже всією Галилеєю, підступив до Єрусалиму й обліг його навколо. В місті розпочався нечуваний голод, бо Єрусалим був переповнений прочанами. В місті творилися пекельні голодові драми, але зилоти, що тримали владу в своїх руках, не здавалися. 17 липня взята була Тітом третя, внутрішня стіна Єрусалиму; 9 і 10 серпня був спалений Храм із тисячами його оборонців; 7 вересня взяте було й Горішне Місто, Сіон. По цьому Єрусалим був зрівняний з землею, а його населення все було перенишене... За час війни загинуло понад мільйон юдеїв: „Кров його на нас і на дітей наших!“...

² Марта — вдова по Первосвященникові Йошуї (Ісусові) бен Гамалі, що був забитий в 68 р. разом з Первосвященником Апаном. Марта, за життя свого мужа, ходила до Храму тільки дорогою, вистеленою розкішними кидимами, а підчас облоги Єрусалиму в 70 році збирала й їла кізяки...

Розпучлива мати єдину дитину
Жадною вовчицею з'їла...
Спасаячи батько голодну родину,
Давав їй шматкі свого тіла...

Та ось і по всьому: жертівною свічкою
Палає Святиня Святинь...
Кров остання завзятців червоною річкою
Омиває народ від гордінь...

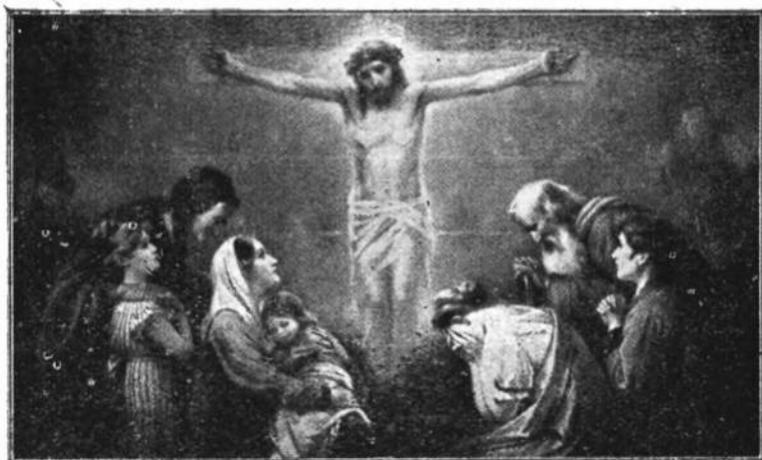
І закрились суворі Єгови повіки,
Святий Єрусалим гордо вмер...
І минулася слава юдейська навіки, —
Доостанку огонь все пожёр...

IX.
Е п і л о г.

1.

Дари Відкуплення.

Її полилася рікою наука Христова
По всіх тёмних паганських народах.
Благодать оживляюча Божого слова
Засвітила на суні й на водах.

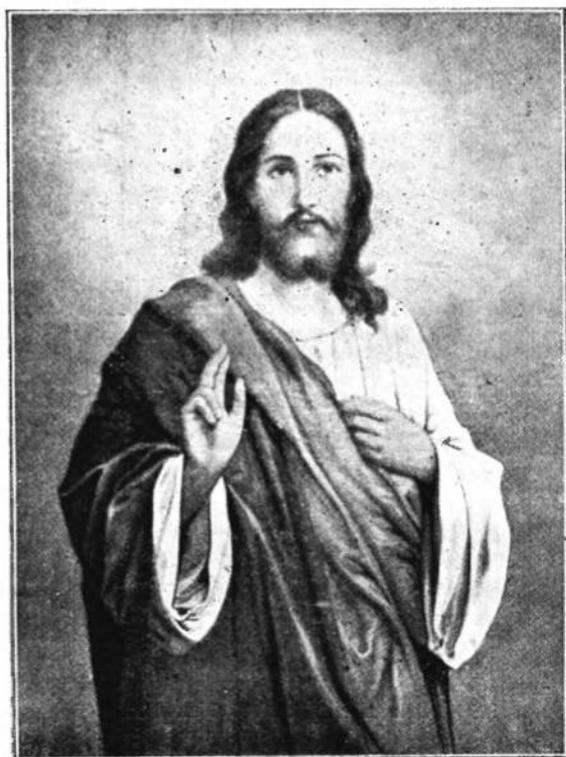
Горліво рознесли Апостоли всіоди
Христову спасінну науку.
І всі Бога хвалили на повнії груди, —
Подав лю́дям Господь Свою руку.

І вродила стокротно Кров Лю́дського Сина,
Ця невинна Відкуплення Кров,
Бо зпіву обожилась Нею лю́діна,
На землі розцвілася любов.

І відкрілися двері замкненого раю
Для Адамових грішних людей.
І Царство Небесне, широке без краю,
Відчинилось для Божих дітей.

І смёртніі люди обожились зно́ву,
Безсмёртними стали вони.
І че́рез святу Кро́в спасе́нну Христо́ву
Люди стали, як Бо́жі Сині́.

І покла́лася Бо́жая пра́вда повсю́ди
За осно́ву но́во́го життя́.
Оди́н о́дному бра́ттьями стали́ся люди,
Стало ра́єм доча́сне буття́.

Giovanni: Христос.

І згнула смерть поміж людьми навіки,
Як Господом скáравній тать.
Полилися спасіння цілющого ріки,
На зéмлю зішла благодать!

Благословення Господнє на вас!

Ангол Хранитель.

2.

Українська Скорбна Мати.

Моя Церкво Українська, ти Скорбная Мати,—
Тяжкий хрест й Воскресіння рожеве — це ти!
Довелось тобі мук по вінця зазнати,
Аж поки дійшла до своєї меті...

Ти в муках зродила свого ідеала, —
Щоб чистою стати, мов рання роса,
Щоб викохати все, що від віку дістала,
Щоб його не пожерла ворожа коса.

Моя Церкво Українська, ти Скорбная Мати,
Ти віками носила з терніни вінця,
Кували для тебе в'язничні грати
Сусіди, й чекали твого кінця...

Твоїх рідних дітей, що ти в болях зродила,
Забрали обманом сусіди собі...
І вони, яких плékала ти та любила,
Розпинають тебе в боротьбі...

Але люті Голгофські за віру терпіння,
Що тобі завдавали сусіди,
Привели тебе, Скорбную, до Воскресіння
Й до святої над ними побіди.

Моя Церкво Українська, ти Матінко рідна,—
Розпáлись навіки кайдани ворожі!
Ти вийшла з страждань найсвятіша, побідна, —
Уже світять тобі дні погóжі!...

Апóстольська Церкво моя Первозáнна, —
Засяй нам, як сонце яснé!
Оформі Україну, як чистая Мánна,
І розбрат навіки мнпé

Позбирай же любовно під матерні крила
Усіх своїх рідних дітей,
Позбирай всіх своїх, кого в лоні носила,
Й пригорні до зболілих грудей!...

3.

Вірю й надіюсь!

О душо роздерта, о серце поранене, —
Терпеливо вичікуй кінця в боротьбі!
Бо тільки спокоем, молитвою й розумом
Досягнеш ти щастя собі...

Нехай натовп кричить про Пророків: „Розпни!”
І ведé їх на мýки розп'яття,
Хай за правду горять на Голгóфі Вови,
І вóрог сміється з них, брátтя, —
Воскрéсне по трьох днях розп'ятий Христос,
А з Ним правда потóптана вёрне!
Так поки належно в землі не згниє,
Не може врожаю дати зёрно...

Список знімків, не підписаних у книжці.

	Сторінк
Спочинок при втечі в Єгипет	13
Giovanni: Мадонна з Ангелами	17
Giovanni: Мадонна з Христом-Дитиною	17
Giovanni: Свята Родина	18
Giovanni: Мадонна морська	19
Giovanni: Прочуття Марії	20
Giovanni: Голубина Мадонна	22
Giovanni: Божественний Учитель	25
Giovanni: Свята Родина при праці	26
Paul Beckert: Свята Родина	27
Sonino: Свята Родина при праці	28
H. Clementz: Дванадцятилітній Ісус у Храмі	30
Giovanni: Христос Садівник	32
Jos. Mathauser: Гефсиманія	33
Giovanni: Наука на озері.	37
Giovanni: Христос — Друг дітєт.	39
Leonardo da Vinci: Тайна Вечеря	45
Z. за Leonardo da Vinci: Тайна Вечеря	46
Giovanni: Христос на Оливній Горі	48
A. Winner: Гефсиманія	49
Lindberg: Христос на Оливній горі	50
Jos. Mathauser: Голгофа	71
Oswald Wölkel: Розп'ятий	75
Prof. Martin Feuerstein: Скорбна Мати	81
Murillo: Мадонна	90
Jos. Untersberger: Прийдіте до мене всі	99

Малюнки взято з Дрезденських видавч мистецького підприємства

A. G. May.

Хрест і Воскресіння

Сторінки

Присвята 3

ЧАСТИНА ПЕРША: ПРОЛОГ. У НЕБІ СПЕРЕДВІКУ.

1. Бог Отець 4
2. Бог Син 5
3. Бог Дух Святий 5
4. Хори Анголів. 5

ЧАСТИНА ДРУГА: СКОРБНА МАТИ Й ЛЮДСЬКИЙ СИН.

1. Радуйся, Благодатная! 7
2. На людях благовоління 9
3. На Виводинах 11
4. Лютує цар Ірод. 12
5. На чужині в Єгипті. 13
6. Женеться цар Ірод. Легенда 14
7. Сон. Легенда 17
8. Виноград. Легенда 18
9. Заступниця наша в негодах. Легенда 19
10. І меч душу просиє Тобі. Легенда 20
11. І сниться Ісусу. Легенда 21
12. Голубочки. Легенда 22
13. Глиняні горобці. Легенда. 23
14. Соняшне проміння. Легенда 23
15. Дитина Учитель. Легенда 25
16. Нехай візьме свого хреста. Легенда 26
17. Скорбна Мати. Легенда 27
18. Я Пастир добрий. Легенда 28

19.	Цар Юдейський. Легенда	29
20.	А Ісус зростав мудрістю	30
21.	Садівник. Легенда	32

ЧАСТИНА ТРЕТЯ: НА СЛУЖБІ НАРОДОВІ.

1.	І диявол Його випробовував	33
2.	Нема чести Пророку в отчизні своїй	35
3.	Хто Мати Моя?	36
4.	Служити Народу — служити то Богу!	37
5.	„Царство небесе належиться дітям”	39

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА: З Р А Д А.

1.	Син Людський повинен страждати	41
2.	Хай помре Людський Син!	41
3.	„На похорон тіло Моє намастила”	42
4.	Осавна!	43
5.	„Не робіте із Дому Отця Мого дому торгового!”	43
6.	Прощання	45
7.	Зрада	46
8.	„Радуйся, Вчителю!”	48
9.	„Нехай станеться воля Твоя!”	50
10.	„Кого ви шукаєте?”	52

ЧАСТИНА П'ЯТА: НЕПРАВДИВИЙ СУД.

1.	„За що ж б'єш Мене?” Суд у Анни	54
2.	І заплакав він гірко	55
3.	„Чи Ти справді Христос?” Суд у Кайяфі	56
4.	І настав день грізний	58
5.	„А що ж то є правда?” Суд у Пилата	58
6.	Чи Ти Цар Юдейський?	59
7.	Оце Чоловік!	60
8.	На всі запити — сумно мовчав. Суд у Ірода.	62
9.	„Відпусти нам Варавву!” Знов у Пилата	62
10.	„На нас Його кров!”	63
11.	Бичування	64

ЧАСТИНА ШОСТА: Г О Л Г О Ф А.

1. На Голгофу	66
2. „Дочки Єрусалимські, не плачте за Мпою!”	68
3. Нерукотворний Образ. Передання	70
4. Хрест і Воскресіння	71
5. Скорбна Мати під хрестом	72
6. Перли. Легенда	73
7. Син і Мати	74
8. Прости їм, Мій Отче!	75
9. Між злодіями	76
10. Благорозумний розбійник. Легенда	77
11. „Нащо Ти покинув Мене!”	79
12. „Довершилось!”	80
13. Страсна субота	81
14. Воскресе із мертвих Учитель. Легенда	82

ЧАСТИНА СЬОМА: В О С К Р Е С І Н Н Я.

1. Воскресе тридневен од гроба	84
2. „Мамо!” Передання	85
3. На світанку в педілю	86
4. Пробудження Апостолів	87
5. Бенкетус юдейська старшина. Легенда	87
6. Хмара забрала Його. Вознесення	88
7. Огнєнні язїки. Зшестя Св. Духа	89
8. Радуйся, чиста Маріє! Успїння	90

ЧАСТИНА ВОСЬМА: „НА НАС ЙОГО КРОВ!”

1. Юда	92
2. День і піч царя точить черва	92
3. На Пилатових скелях. Легенда	93
4. Ірод та Іродіяда	95
5. У геєнну його!	96
6. „На нас Його кров!”	97

ЧАСТИНА ДЕВ'ЯТА: Е П І Л О Г.

1. Дари Відкуплення	99
2. Українська Скорбна Мати	102
3. Вірю й надіюсь	103
Список знімків, не підписаних у книжці	104
Зміст книжки	105

